

## AF EN DANSK OFFICERSFRUES BREVE 1803—08.

Ved *Julius Clausen*.

Mens vore Arkiver og Biblioteker opbevarer Breve i Tusindtal fra mandlige Correspondenter, udgør de kvindelige Brevskriveres Efterladenskaber kun en beskedent Brøkdel heraf. Og de Brevskaber, som findes fra Tider, der ligger flere Generationer tilbage, skriver sig saa ganske overvejende fra Overklassens Kvinder. Grunden hertil ligger lige for. Den bunder i Kvindens daværende sociale Stilling. Hun havde ringe Anledning til at hævde sig udad, Hjemmet var hendes Domæne, hun forstod bedre at føre Naal end Pen, thi den Undervisning, hun havde nydt, strakte sig almindelig kun til de elementære Skolekundskaber. Derfor er en Række Breve som de foreliggende, som skildrer det daglige Liv i et Officershjem for omkr. 135 Aar siden, sjældnere Stof og baade af person- og kulturhistorisk Interesse. Meget af en saa fjern Tids Familiecorrespondance er sikkert forsvundet eller tilintetgjort.

Den foreliggende Brevsamling (i Privateje) har ogsaa en vis Værdi til Belysning af Brevstilens Historie. Den viser Brevskriverinden staaende paa Grænsen af en ældre, vedtaget, og en yngre, personligere Udtryksmaade. Hun har været opdraget med den Efter-Rousseauske patetiske Stil med de overdrevne og svulmende Udtryk, som man ikke bør tage for mere end de er. Men i denne Klang fra de »skønne Følelsers« Tid lader ogsaa en ejendommelig, indsmigrende og karakterfuld Kvinde sin Røst blande sig.

Hendes Fødenavn er *Sophie Louise Bülow*. Hun kom til Verden 14. Decbr. 1772 paa Gaarden Laage ved Vejle, som hendes Fader, Kaptajn *Chr. Fred. Bülow* havde købt. Hendes Moder var født *Barbara Høegh* og havde tidligere været gift med en *Thestrup*. Der var fire Børn i Ægteskabet: en Søn, *Franz*, den senere Generaladjutant og Frederik VI's højtbetroede Mand, og tre Døtre: *Fredrika (Rikke)*, *Joachimine (Mine)* og *Louise*. Men skøndt født i Jylland blev Louise en udpræget fyensk Pige. Faderen solgte Gaarden, erhvervede sig en mindre, Annerupgaard ved Assens, hvor den fhv. Militair nu bestred Posten som Toldinspektør. Familien var jo nok af gammel Adel, men det var en Slags »Fattigadel«, og det var næppe uvelkomment, da Herskabet paa det nærliggende Brahesborg, Greve *Carl Rantzau* og hans Hustru *Frederikke f. Wedell-Jarlsberg*, tilbød at tage den lille Louise til sig og sørge for hendes Opdragelse. Dette Ægtepar, der selv var barnløse, og som blev hendes »Oncle« og »Tante«, gav hende gode Kaar.<sup>1</sup> Mens Greven synes at have været af Landjunkertypen, ses det af flere Breve hvilket ædelttænkende Menneske og dannet Kvinde Grevinden har været. Hun lærte her huslige Sysler, at spinde og sømme, men foruden Lærerinden i de daglige Fag, holdtes der en »Française«, der lærte Louise at parlere det franske Sprog, ogsaa at kunne skrive

<sup>1</sup> Grevinde Rantzau var Louises Kusine, idet Grevindens Moder *Charlotte Amalie f. Bülow*, var Søster til Louises Fader.

det, hvad hendes Breve tydeligt viser. I lige Maade lærte hun at traktere et Klavecín, og hyppige Gæstierier paa de omliggende fyenske Herregaarde — Wedellsborg, Hvidkilde, Billeskov, Mullerup — lærte den unge Pige at føre sig i Verden.

Saa var det Louise Bülow i sit 26de Aar gik sin Skæbne imøde. Under et Besøg paa Als traf hun den 32-aarige Kaptajn og Kompagnichef ved 2den sjællandske Bataillons lette Infanteri, *Christian Ulrik Sundt*. Og han var ikke nogen helt almindelig Fremtoning. Af Ydre skal han efter mange samtidige Vidnesbyrd — for at tale Holbergsk — have været en »deylik Karl«, rank, elegant, spændstig og med et Par straalende brune Øjne.

Han tilhørte den danske Gren af den vidtfavnende norske Slægt *Sundt* (se Stamtavlen i Personalhist. Tidsskr. 2. IV, 39 ff.). Faderen af samme Navn havde været Kaptajn ved Livgarden og levede i Rendsborg, hvor Sønnen blev født 21. Marts 1766. Han fik en glædeløs Barndom. Forældrene blev skilt, og Faderen fik lige efter Udnævnelsen til Oberst i 1769 Ordre til at begive sig til Norge p. Gr. af Uregelmæssigheder i Regimentskassen. Han rejste med sine Børn til Kristiansand, hvorfra han sendte den syvaarige Christian ned til København for at blive optaget paa Landkadet-Akademiet. Det var en haard og streng Skole, og han lærte at blive en ægte Støvlet-Officer med ringe Almendannelse, men med en højt udviklet Ordenssans og Føling med Tjenestens Reglementer. Og Ærgerrighed og Forfængelighed var herskende Egenskaber hos ham, der 1787 var avanceret til Sekondløjtnant i Livgarden tilfods. Han greb derfor til med begge Hænder, da Onklen, Generalmajor *Fred. Numsen*, skaffede ham Orlov for at følge sig som Adjudant til Delta-gelse i Krigen i Finland mellem Rusland og Sverige paa russisk Side. I henved to Aar var Chr. Sundt heroppe og har i sit vita, som han indsendte 1815 ved Udnævnelsen til Ridder af Dannebrog (aftrykt i Personalhist. Tidsskr. IV, 153 ff.) udførligt gjort Rede for sine krigerske Bedrifter paa den finske Krigsskueplads, der hverken var faa eller smaa. Han synes at have udvist stort personligt Mod, været forrest i flere Træfninger, og blev alvorligt saaret. Ved Afskedsaudiensen hos Kejserinde Katharina, der nok har fundet Behag i den smukke danske Officer, lod man ham forstaa, at hvis han vilde komme igen, ventede en Majors Rang ham. Men ved Hjemkomsten vilde Kronprins Frederik ikke give Slip paa en Officer, der lige var hans Type, og udnævnte ham til Kaptajn. Han fik nu Bolig i Kastellet som Kompagnichef, men har antagelig haft Udkommandoer.

Formodentlig er han ved en saadan Lejlighed kommen i Indkvartering paa Als, hvor Chr. Sundt kom, saa og sejrede. I hvert Fald over den unge Louise Bülows Hjerte. Rygtet var gaaet forud om hans Tapperhed, og Indtrykket ved det første Møde skal ifølge Familietraditionen have været saa stærkt, at hun besvimeede ved Synet af den smukke Officer. Sundt, der hele sit Liv ikke var nogen Hader af »Konnet«, blev naturligvis ikke ufølsom herfor, og da Pigen var nysselig og han — der var en særdeles pengekær Mand — formodede, at hun kunde blive det barnløse Brahesborg-Herskabs Arving, slog han strax an og gav Fyr. Det unge Par blev pr. Kongebrev viet i Gamtofte Kirke d. 19. Aug. 1798 og flyttede kort efter over til Boligen i Kastellet, hvor to Børn fødtes: Drengen *Carl Ernst* 19. Okt. 1799 og Datteren *Caroline (Line)* 13. Maj 1802.

For saa vidt var alt godt og vel. Men allerede det første opbevarede Brev fra Fruen i Efteraaret 1803 viser Skyer paa Ægteskabets Himmel. Vistnok holdt de af hinanden, men de to Mennesker passede slet ikke sammen. Man kan her med god Grund tale om »Gemytternes Uoverensstemmelse« — thi Louise havde Gemyt, hvad hendes Breve tilstrækkelig godtgør, hendes Mand slet intet. Hans Breve til hende eksisterer ikke mere, men indirekte lærer vi ham dog at kende som en redelig Mand med stærk Ansvarsfølelse for Hjem

og Børn, men smaatskaaren, pedantisk, Realist til Fingerspidserne, uhyre nøje-regnende i Økonomien (hvad dog ikke hindrede ham i nu og da at vise et grand seigneur-Lune) og knurrende overfor formodet manglende Orden i Husholdningskassen, og en god Del mistroisk. Louises Breve viser hende som hans afgjorte Modpol: hengiven, følsom, fuld af Æmhed for Mand og Børn, skæmtefuld, lystig i lyse Øjeblikke, med et Anstrøg af poetisk Frodighed og en let Frivolitet, der gør hende til en ægte fyensk Pige.

I Slutningen af 1803 faar han Udnævnelse til Major, men maa samtidig marschere med Bataillonet til Holsten, hvor han faar Befaling over de i Husum og Tönningen liggende Tropper. Hustruen længes meget og udvirker gennem Broderen Franz hans Udnævnelse til Bataillonchef og Hjemkomst i Foraaret 1805. Men som den politiske Uro voxer, maa Sundt igen afsted til Tönningen, hvor han skal overvaage Elb-Blokaden i Begyndelsen af 1807. Og lange Tider hengaar, inden de genses. Bombardementet, som hun oplever i København og realistisk fortæller om, og Krigen adskiller dem. Sundt faar Ordre til at begive sig til Kiertemindet for at overføre et Detachement Tropper til Undsætning for Sjælland, men Ordren annulleres. Han rejser tilbage over Beltet for at slutte sig til Hovedkvarteret paa Sjælland, medens Louise med Børnene drager samme Vej over for at finde Optagelse i de urolige Tider hos de fyenske Venner. Uden at ane det krydser Ægtefolkene hinanden paa Store Belt.

Det sidste bevarede Brev fra hende i Marts 1808 aander endnu Æmhed og Deltagelse for Mandens Skæbne. Med ikke ringe Overtaskelse erfarer man da den anden Side, at Louise indsender Separationsbegæring i 1810 der skal være kommen over den intetanende Mandes Hoved som et Lynnedslag. Separationsbevillingen i Rigsarkivet fra Marts 1811 nævner kun »vigtige Bevægsgrunde« og ledsages af en Liste over Møblernes og Sølvtojets Fordeling og bestemmer, at Moderen beholder Pigen, Faderen Drengen. Det er vanskeligt nu at gøre sig en virkelig Forestilling om Motiverne til Separationen. De synes afgjort ikke at have været af erotisk Natur. Louise følte sig svag som Aarene gik og betoner flere Gange, at hun foretrækker de »aandelige Forælskelser«. Og sin Mandes smaa Libertinager havde hun vænnet sig til at lukke Øjnene for. Snarere har det vel været Mandens voksende Knarvornhed og Pirrelighed i Forbindelse med de flere Aars Adskillelse, som har ladet hende ønske at leve helt for sig selv derovre i sit Barndommens og Ungdommens kære Fyens Land. Længe varede det ikke. I Aug. 1812 lukkede Louise Sundt sine Øjne i Odense, kun 40 Aar gammel, blev bisat i St. Knuds Kirke 15. Aug. for derfra at blive ført til Kapellet paa Wedellsborg. Man har Medfølelse med denne unge Kvindes ublide Skæbne.

Endnu et Par Ord om hendes Mand, der overlevede hende i 37 Aar.

Under Krigen avancerede han til Oberstløjtnant og havde Kommando rundt omkring paa Øerne, 1814 overtog han Kommandoen over 5 Batailloner ved Aarhus. Kong Frederik værdsatte ham i høj Grad, dekorerede ham og udnævnte 1817 Sundt til Chef for 1ste Livregiment. Hvor stokmilitær han var, ses af en kurios opbevaret Tjenesteordre, hvor han paalægger Regiments-Fanebæreren, der ikke af Naturen var begavet med rig Skæg væxt, at anlægge Knebelbart og Fipskæg ved Hjælp af Husblas. Da Tambouren en Dag i stærkt Regnvejrs har undladt dette af Frygt for at Stadsen skulde falde af ham, faar han en alvorlig Overhaling med Paabud om hver Dag at indfinde sig ved Paraden i fuld Krigsmaling. Regimentschefen skal ikke have noget af, at »Quakeri eller umilitær Tænkemaade indsniger sig«.

Sundt blev en af Københavns Originaler, naar den lange, magre Mand iført en tætsluttende Militærfrakke og høje Gamascher som en Stormvind jog gennem Byens Gader. At vandre i Stormskridt var hans Passion. Ledsaget af en Tjener gjorde han en Fodrejse til Tyskland, hvor han tilbagelagde 338

Mil. Bagefter udgav han en Dagbog om Rejsen, som han dedicerede Kongen; men Folk smilede ad dette Product, der udførlig gjorde Rede for hans Hotelregninger, hans Maves Tilstand o. l. 1829 gjorde han som Generalmajor en ny Rejse, der gik helt ned til Madrid, hvor han besøgte Sønnen, der her sad som Legationssekretær, og hvor den forfængelige Herre nød at blive modtaget af hans katolske Majestæt.

I København havde Sundt jævnlig gjort store Selskaber, men Gæsterne fandt Traktementet knebent. Da han 1833 tog sin Afsked med Generaløjtnants-Karakter, flyttede han over til Middelfart, hvor han havde købt et Hus. Her levede han i 15 Aar alene, thi med Datteren var det kommet til et Brud, fordi hun i 1822 havde giftet sig med en Kaptajn ved Lansenerne *Johs. Philip Hage*, hvilket Parti den gamle Herre ikke fandt standsmæssigt nok. Dog bedredes Forholdet efterhaanden, og da Middelfart 1848 blev bombarderet, flyttede han over til sin Datter, i hvis Hjem han døde 9. Febr. 1849 af et Hjerteslag. Forfængeligheden fulgte ham hinsides Døden. Paa Fredericia Kirkegaard havde han med tusinde Rigsdalers Udgift ladet indrette et pragtfuldt Gravsted, og han krævede at blive jordfæstet med al militær Honnør. —

Af Louise Sundts Breve er kun et Uddrag meddelt, idet alt det Stof, som ikke karakteriserer den Skrivende eller har historisk Interesse er forbigaaet, saaledes Beretninger om Børnenes Opdragelse, Trivialiteter i Husførelsen, Familiens Sundhedstilstand m. m. De obligate Hilsner og Tilskrifter er kun bevaret i de første Breve. Af H. t. Brevenes Patina er den originale Retskrivning beholdt. Brugen af smaa Bogstaver er almindelig, men uden Konsekvens, thi de Ord, som synes vigtige i Sammenhængen — uanset om det er Substantiver, Verber, Adjektiver — tegner hun med stort Begyndelsesbogstav.

Hun træde nu for en Stund selv frem fra Skyggernes Rige.

Odense d. 2. Octbr. 1803.

Søde Gode Mand!

Hvorledes hang det sammen med Dig, da Du sidst skrev mig? Naar Du saaledes kommer med dine strænge formaninger om orden i alle Leed og at ingen Huus kan bestaae uden denne, saa kiender jeg Dig; naar Du saaledes opremser og afhandler disse anliggender saa længe og saa drøje, saa forekommer det mig, at Du er i den lune, som naar Du hiemme skal til at eftersee Cassen og Du saa høytidelig sætter Dig ned med den halve formodning at der dog vist er Confusion i pengene! Jeg staaer saa flauv, naar jeg efter 8te Dages længselsfulde forventning her faaer sligt et Brev, som om det kom fra min gamle Française, da jeg var 14 Aar gammel, mens Herre Gud! alle disse Regler var inden dit Brevs Ankomst iagttaget. Cassens penge haaber jeg ey Du skal finde mindste uorden i, da jeg frygter dette, maaskee tielfold meere end Du, for dets følger i alle henseender. Sukker-Regningen havde jeg alt længe siden opskreven Mine en Seddel paa, at hun ey skulde glemme at eftersee, om den er i nogen af giemmerne, det er mit inderste ønske, at den skal findes. Angaaende Skoene, min dyrebare Mand, da passer de ret godt, mens i særdeleshed No 14½, No 15 er lidt for stoer; gid jeg kunde lønne Dig, bedste kiære Mand, din



**Generallieutenant  
Christian Ulrik Sundt. 1766—1849.  
Malet af P. Sevel 1830.  
Efter Original i Det nationalhistoriske Museum paa Frederiksborg.**

Godhed og den overraskelse Du ved alt dette kiere tilsendte har forarsaget mig, jeg skal vist spare derpaa som det sig hør og bør . . .

*Hegermann*<sup>2</sup> har taget eller tager i disse Dage sin afsked. Lykkelig den der kan tage sin afsked, naar man lyster og give alle deres forandringer en god dag, mens saa sielden er denne skiæbne. Er det sandt de Engelske har taget 3 skibe, som skulde gaae til Tønningen med Proviant? De Pokkers mennesker, saalænge de hænger paa den Egn kommer Du vel aldrig hiem. Hvor den tanke dog qvæler mit arme Hierte. Mit Ophold i Fyen vil ei gjøre mig feed denne gang, med Kummer i Siælen er Venskab og glædens nydelse forgieves.

Min lille Elskede Carl, som staaer ved min Side, letter ved sit ømme velsignede deeltagende Hierte mine Sorger, om det var muelig. Han favner sin gode Fader. Min dyrebare Line visker tidt med sin lille Kiøle en Veemodstaare af sin Moders øye, uden nogens anmodning, disse børn har en forunderlig deeltagende Siæl! Line siger nogle enkelte Ord allerede.

Lev nu vel, min evig kiere, imorgen tager jeg bort hiem til Brasborg igjen. Røg nu din Pibe og tænk med Ømhed paa din dig saa opoffrede (sic) Kone *Louise Sundt*.

Brahesborg 1. Jan. 1804.

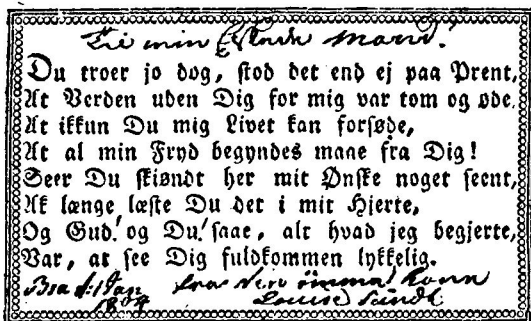
Min Gode Elskede Mand!

Du forstaaer min Beskeedenhed i anledning af min Tanke at jeg skrev Dig for ofte meget galt! Hvad mig angaaer da vil det blive mig let at dømme i den sag, om jeg skriver Dig med glæde eller ey! Min følelse for Dig giver mit Hierte til alle muelige tiider umiskielige prøver paa, og aldrig kiender jeg en gladere time paa Dagen end den, der er bestemt til at offre Dig mine Linier. Saae du med hvad fryd jeg springer op af trappen, naar denne Beskiæftigelse kalder mig, da vilde Du før tillægge mig for megen ømhed istedenfor det begreb Du hentyder min sidste Yttring til, mens det gaaer med dette som med meere!

Gud velsigne Dig for dine kierlige ønsker over mig og dine børn! Alt hvad en vennehuld Kones hierte kan tænke over en kier Mands Held er Dig offret til Giengield, troe dette min gode Mand! og lad følgende lille vers hvis ord saa aldeles tolker hvad jeg føeler, tæle for mit Hierte. Dets Indhold har meere end en-

<sup>2</sup> *Johan Henrik Hegermann* (1765—1849) havde taget sin Afsked fra Hæren 1803 for at hellige sig Fabriksvirksomhed, men under Krigen traadte han igen ind og naaede de højeste militære Æresposter. I 1787 havde han ægtet *Louise Lindencrone*, kendt som Forfatterinde, Datter af Godsejer, Genealog *Joh. Fr. Lindencrone* (1746—1817). Dansk Adelspatent 1818.

gang staaet malet i mit ansigt, saa om det end ey er Dig nyt, saa er det og bliver evig sandhed.<sup>3</sup>



Vore søde Børn velsigner og som deres moder den kierligste Fader. Lille Line viser mig saa tidt hvorledes hun vil gjøre ved Dig, naar Du kommer hiem, dette er at tage Dig i sine Arme, trykke Dig tæt til sit Hierte og kysse Dig. — Nu en nogenlunde beroligende Udsigt for denne søde Pige. Min Elskede Tante, hvis ømme moderlige omhue for mig intet kan male, har givet mig det Løfte at vilde indskrive min Søde Pige om et Aar ind i Slesvig eller Odense Kloster. Hun har alt skrevet til Slesvig for at faae at vide omstændighederne derved, mens da den Gr. Ahlefeldt, som dermed har at gjøre, har svaret derpaa, at han først nøye maatte underrettes derom om Du havde alle de Ahner som dertil hører, saa ønsker Tante gierne om det var muelig Du ved en Commissionair i Kiøbenhavn kunde skaffe dit Adelspatent hidsendt, min Elskede. Hvorfor hun har Odense i Speculation er af den grund, fordi der er allermindst indskrevne og der altsaa snarest gaves Vacanse, i Slesvig derimod en umaadelig Mængde. Den fromme velsignede Tante, Gud hvor er hun mig god!

Angaaende Lærredet da overraskede hun mig forleeden dag med den behagelige Tidende at Oncle havde foræret mig et stykke af det fineste Westphalske Lærred til Særker paa 56 Al., mens da jeg ey med forrige Post fik svar fra Dig om jeg maatte købe eller ey, saa tog jeg et halvt stykke noget finere end min Bestemmelse var, paa det fald Du ey fandt for godt at give mig det til Særker, vi da kunde faae os hver 12 nye Lommetørklæder deraf, eller det kunde anvendes til skiorter til Dig, hvilket du vilde, da jeg syntes dette prægtige Lærred ey maatte gaae fra os. Havde jeg nu vist Oncle vilde forære mig dette stykke, kunde vi have sparet det halve stykke, mens denne gave kom bagefter, og Du

<sup>3</sup> Verset, som meddeles i Facsimile, er en typisk Prøve paa Datidens Nytaarsvers, der kunde faas tilkøbs hos Boghandlere og i Galanteriboder.

vil, troer jeg, ey fortryde det. Vil Du nu jeg skal indføre dette stykke som udgift i vores Huusholdningsbog, min bedste Ven? Det har kostet 10 Rd. 3 Mk.

Dit søde Portrait glæder mig 1000 Gange, jo meere jeg seer derpaa, jo meere finder jeg det ligner Dig, Søde Mand. Nu lev vel. Alle alle hilser Dig og velsigner Dig i det nye Aar, mens ingen meere end Din evig troe *Louise Sundt*.

Brahesborg 8. Jan. 1804.

Forrige Nyeaars Dag modtog jeg den tilsendte Hat, tørklædet til min Line og Ducaten til min Søde Dreng samt det prægtige Uldgarn. Du være saa inderlig, inderlig takket derfor, min Elskede Mand. Gud veed Du sætter for meget paa Din Kone og Glutterne, min dyrebare Christian. Med Skamfuldhed modtager jeg dette og føeler med smerte, at jeg intet kan give Dig til Erstatning for alt det Gode Du viser mig. Hatten er ret smuk, mens den har toe skarpe Bukler ved den side der falder ned, sig mig om det er saa med fliid eller om det er fald den har faaet i Cassen. Den passer mig godt, Gud velsigne Dig saa inderlig for ald din Godhed mod mig .....

De søde unger voxer og tiltager daglig. *Line* er meget høy for sin alder, mens deylig rank saavel som *Carl*. Hun er feedere og meget nydelig, hun har ey *Carls* marquerede træk, mens 2 deylige øyne, saa megen blidhed i sit ansigt og dog uendelig Liv og noget saa forunderlig klogt for sin alder, hun er som den udspringende Natur! Hun ligner meget *Line Hegermann* paa det nær hun har mørke øyne. Det er vel for Dig jeg ey kiende *Hegermann* før ved *Lines* Daab, ellers var dette en lille smule suspekt og kunde maaskee have sadt Dig et par smaae — af dem du veed jeg saa tidt prøver i dine tinninger og finder de klæder Dig saa godt. Begge ungerne spørger tusind gange efter Dig, og *Carl* er færdig at blive utaalmodig fordi Du ey kommer endnu. Alle figurer *Liine* seer som ligner et mandfolk, siger hun immer *Père*, *Père* og kysser dem .....

Din troeste, ømme *Louise Sundt*.

Assens<sup>4</sup> d. 14. Jan. 1804.

..... Angaaende hvad jeg skulde skrive til *Nelly*,<sup>5</sup> da har jeg alt giort det, min Dyrebare. Det ligger mig vist dybt paa Hierte at faae din Hiemkomst at viide. Du veed jeg har lovt Dig ey at fylde mine Breve med Klager, derfor skriver jeg ey meere om

<sup>4</sup> Skrevet under *Louise Sundts* Besøg hos sine derboende Forældre.

<sup>5</sup> *Nelly* d. v. s. hendes Broder *Franz Christopher Bülow's* Hustru, *Sophie Eleonore* Baronesse *Selby*.



det som mit Hierte saa meget føeler. Angaaende hendes Venskabsyttring,<sup>6</sup> da tager jeg det for hvad det er! Hidtil kan det jo ey være bygget paa andet end blot en skygge af den hengivenheds føeelse hun vel mærker min gode broder har for mig. Hun kien-der mig jo ey, og i det hele stemmer min Character vist aldrig ganske med hendes. Vi er saa særskildt opdraget og vore Grundsætninger i mange stykker stridige; mens imidlertid er det mig langt kiere at have hende med end imod mig. Er hun mig end ey saa inderlig hengiven, saa borger det dog for, at hun vil laane den føeelse indtil videre, som hun troer min Broder ønsker. For- modentlig er deres hiemkomst først til Efteraaret som han dengang skrev mig, og han altsaa har overgaaet dette med tavshed for ey at give Dig paanye denne ubehagelige føeelse. Det be- vidste er endnu ey afgjort og bliver det vel ey før deres hiem- komst.<sup>7</sup>

At vi vist kommer til Kiøbenhavn er saa vidt min troe, da broder i Middelfart forsikkrede, at de lette troupper ey kom fra Kiøbenhavn, da K[ron] P[rinsen] holdt for meget af dem og ey vilde undvære dem der. Himlen give denne yndest maatte ved- vare. Sophie har skreven mig, at alle sagde paa slottet min bro- der levede saa lykkelig med sin Kone, gid det var sandt. Fru *Hegermann* er frugtsommelig og skal ned i Juny .....

Assens d. 28. Jan. 1804.

Tænd din Pibe, thi dette er langt.

Min evig Elskede Mand!

Dit evig kiere Brev glædede og smertede mig paa engang. Hvorledes er det, min Dyrebare Mand, at Dit humeur er saa ned- slaet. Du som ellers saa godt kan præke for mig — Du er nu selv saa herunter! Himlen nærme dog snart den glade Tidende for Dig og mig, at vi snart igien maatte samles, da vilde synet af Dine søde Børn lette de Byrder der nu trykker din Siæl, min arme Mand! Jeg kiender saa godt denne inderlige Qval som saa langsam nager om Hiertet. Gud opmuntre Dig min evig Kiere! og sende Dig ud af det forbistrede Hul; skiøndt jeg just ey har saa megen tillid til mig selv, at jeg troer ved min nærværelse at kunne lette Dig det tunge som forstemmer Dig, saa troer jeg dog med megen Vished at naar vi igien sees og Du favner dine Eng-

<sup>6</sup> Nelly havde tilsendt Louise et venskabeligt Brev med et indlagt Nytaars- vers.

<sup>7</sup> Meningen er, om Major Sundt kan gøre sig Haab om at blive forflyttet fra sin midlertidige Post som Pladskommandant i Tønningen tilbage til Kbhvn. som Bataillonskommandør for 2. lette Infanterikorps — hvad Louises Bro- der, Frederik VI's højre Haand, ikke uden Grund forventes at kunne have stor Indflydelse paa.

ler, da gaaer alle griller pokker i vold, vi vender glade tilbage i vores lille Kreds. Fader og Carl bliver hinanden til fælles Sælskab, og denne ømme vittige Dreng Dig til hver Dag stigende fryd. Line bliver Fatters Kieledægge, som der ey maae blæse vind paa; denne milde venlige tøs vil konstig forstaae at udslette Rynkerne af den kierlige Faders Pande, og Louise glæder sig da i det stille at være Moder til disse Børn, der saa mægtig forstaae at opmuntre sin elskede Mands mørke Luner!

Er dette nu ey sandt, Christian? Tænk Dig ind i den tiid min Elskede! Og vær Du vis at Verden bliver Dig i ethvert tilfælde lettere end Du troer. Gud veed ingen kan meere deele byrden af Din forstemte Lune end Din Louise, som tilfulde veed, at Livets virkelige onder er intet mod alt det byrdefulde et nedslagen sind har i følge med sig. Bedste, Dyrebare Christian, hæng det ey efter, søg ey for meget Ensomhed; og troe mig, at i hvor uinteressant endog dine omværendes Sælskab kan synnes Dig, saa adspredt dog det allermindste, og trækkes saa uformærkt (endog kuns for nogle timer) et slags sløer over hvad der trykker siælen; kommer det end af og til igien, da bliver det med mindre styrke, og saa er dog immer de enkelte timer, i hvilke man finder lettelse, vunden! — Melancolie er meget en følge af uinteressante forretninger, som kræver megen anstrængelse uden at have nogen egentlig underholdende indflydelse paa vores siæl. Dette er tilfældet med Dig, min Elskede, saa længe Du ligger der. Dine søde Børns Savn kan jo ogsaa være Dig bitter. Skulde jeg savne disse Engler en maaned, vilde det være gift for min daglige fryd ..... Jo jeg er ey smaaacting, Du veed ey hvad det er Du har i mig .....

Her er stor assemblée i aften i byen i anledning af Kongens geburtsdag. Her skal og være Bal, hvortil de Brasborger og Wedels er indbuden. Dine søde Børn ere raske. Line faaer nu sin fjerde Hiørnetand og er ey syg, hun gaaer nu alleene den Engel! naar jeg synger Marschen som hører til Bataillon, siger hun strax: det er Faers stykke, hun har saa megen gehør. Carl kan godt huske Du sagde: Willst Du mit mir in die frische Luft gehen, mein Carl! Nu lev vel, evig er jeg din *Louise*.

[Brahesborg] d. 26. Febr. 1804.

Nu haaber jeg da Du har modtaget mit Brev med onsdagsposten og Du altsaa har tilgivet mig min synd at jeg ey skrev med søndagsposten, nu faaer du erstatning, thi nu kommer der 2de Dage i Rad Brev fra din dydzirede Hustrue.

Mens nu maae jeg dog strax skride til en Materie i Dit Brev hvortil jeg ey veed at have givet nogen anledning, min bedste Mand, og som er falden mig meget hedt paa lungene. Denne:

Du spørger mig om jeg tænker paa flere Børn? Hvorfor falder Du paa den tanke? Gud veed hvad jeg har skreven som har bragt Dig dette saa varmt? Mens siden Du vil vide om jeg tænker paa flere Børn, saa kan jeg kuns deri svare, at jeg ey har glemst det foregaaende eller i alle henseender nogensinde glemmer det! Mens har derfor ingen bestemt tanke i denne sag. Hvad Gud ordner og leeder, det maa jeg underkaste mig, naar jeg engang har givet mig deri! Min tanke om ret og uret i denne sag kiender Du, og om jeg ey ytrer den, har det en anden grund, som Du, der kiender mig nøye, meget let indseer. Miskiendes eller blot en minut staae i et galt lys ved Dig, dette veed Du af adskillige erfaringer er mig utaalelig. Saa meget er sandhed, at naar Gud vil det, nægter jeg ey, at jeg vist ikke ønsker flere Børn, naar jeg maae være vis paa disses Liv. Mens at jeg derfor kan sige at have taget nogen vis plan i den sag, eller at jeg kunde, fra mindet om hvad jeg har udstaaet, finde det *forsvarlig fra min side* at nægte flere Væsenner Livet (for nogen tiids lidelse skyld, om det var Forsynets Villie jeg skulde være Moder til flere Børn og disses Virksomhed maa-skee igien udfylde et Leed i den heele Kiæde), dette finder jeg ey! Gud kiender mit ønske, mens han kiender og sandheden af hvad jeg her siger og at dette er tælt af min fuldeste overbeviisning. Du udtyder dette maaskee anderledes, mens derpaa vil jeg svare Dig, at hvad jeg dog veed at være udsadt for i min frugt-sommeligheds og i Børnenes amningstiid, som jo medtager den meeste tiid, det samme blev jo min skiæbne den øvrige tiid, saa det jo ey var noget nyt aag at bære. Jeg maatte da i en træk taale hvad der dog nu hidtil er skeet stykviis. Mens Gud skee Lov, det staaer ey til mig at ordne alt dette, og jeg har den fuldkomne overbeviisning at min adfærd hidtil har overtydet Dig, min Dyrebare Mand, at din Villie aldeeles er min i denne sag, og vil sandelig for fremtiden stedse som hidtil blive det! .....

Brahesborg 11. Martz 1804.

..... Angaaende Lines Kloster, har Tante nu modtaget efterretning fra *Ahlefeldt*, at følgende Puncter maae iagttages, naar hun kan komme i dette Kloster (som nu de sidste Aaringer har givet over 400 Rd. om aaret af sig), dette nemlig, at Lines Oldefader maae have været Adel og have haft en Charge. Om dette nu Existerer paa Din side veed jeg ey! Du burde egentlig være tydsk Adel, mens naar der bare er stand, Charger og Adel nok, saa er det endda muelig uden at være tydsk. Du seer altsaa, min Elskede Mand, at dette Adels-Patent maae nok dertil .....

Vil Du altsaa gjøre anstalt for at Patentet bliver sendt jo før jo hellere. — Tillige har jeg i disse dage læst [om] Prinsesse Charlottes ind-

stiftelses-anstalt; i denne kan Line have alle muelige rettigheder at indkomme og det endog i første Classe, naar man blot faaer Patronernes consens. .... Line har saa meget meere Rettighed som det er i en af Reglerne at den Pige som kan beviise at have havt paarørende i Princessens tjeneste bør frem for alle præfereres. Dette er nu just tilfældet med Line, thi min Grand Mamas Søster var hendes Hofdame i mange Aar, denne var Tantes Moder, som derfra giftede Geheimeraad Wedel.<sup>8</sup> .....

Gud give Du var i Kiøbenhavn igien, min Dyrebare Mand! Du som med tungen af halsen løber for dine Venner og Familie. Du vilde vel kiøre denne sag i vinden. Gid mine Engler blive saa lykkelig som de er gode. Jeg drømmer saa ofte Du er hiemme igien. Endnu inat drømte jeg vi saa glade vare i vores Huus igien. Gid dette dog engang blive opfyldt. Ey mindre glad end Du, ømmeste Mand, tænker jeg mig den Dag. O! at den var nær. ....

Brahesborg 21. Martz 1804.

Gid jeg kunde male Dig hvad jeg tænker og føeler paa denne Dag! Mens gode Mand Du veed det blev din Louises Lod at føele meget og tolke lidt. Lad dette borge Dig for mine Bønner paa din Kiere Fødselsdag. Din Dig hengivne Kone skal ey være saa lykkelig at helligholde den ved din side; ney, Dyrebare Mand. Langt smerteligere tilbringer jeg disse Dage ved min kiere Tantes sygeleye. .... Gud velsigne Dig, evig kiere Mand, for hvad Du gjør for mig og dine Børn. Gud skee Lov Du kiender mig og veed, Skønsomhed er min første føelse — da veed Du aldeles hvad mit Hierte tænker ved alt hvad Du sidst skrev. Gid de 200 Rd. ey skulde have været anvendt til mit Brug; hvor piinlig saameget skal skee for min Skyld nu, som dog er saa uvist om jeg bliver saa ulykkelig at komme til at bruge det. Ja, troe mig, gode Mand, jeg føeler og skatter din omhu for mig og vore Børn i alle henseender. Lad dette sige Dig alt hvad mit hierte saa gierne ønsker i denne Sag. Du faaer kuns lidt fra mig i Dag, da Tante hvert øyeblik behøver pleye. ....

Jeg glemte i sidste Brev at takke Dig, Du Kiere, fordi jeg maatte tage til Lolland. Nu maa jeg først snakke med *Ericke Lehn*,<sup>9</sup> før jeg skriver Dig nærmere derom, min bedste Ven! Jeg tænker en 8te Dage efter Tantes Geburtsdag at tage til mit kiere Hvid-

<sup>8</sup> Den i Indledn. nævnte *Charlotte Amalie v. Bülow* (1710—80), som ægtede Geheimeraad *Fr. Vilh. Wedell Jarlsberg* (1724—90), Medlem af Højesteret, Deputeret i Finanserne, ivrig interesseret i Spørgsmaalet om Landbo-reformerne. — Prinsesse Charlottes »Indstiftelses-Anstalt« er Vemmetofte.

<sup>9</sup> *Erica Lehn*, Datter af *Poul Abr. Lehn* til Hvidkilde, var Louises bedste Veninde. Hendes Søster *Elisabeth* havde ægtet *Frederik Bertouch*, Godsejer paa Lolland.

kilde. Du maae være tryk jeg i alle henseender intet vover med Børnene, disse Engler er mit Livs Salighed som de ere din. Da jeg sagde Carl idag, det var din Geburtsdag, foldede han af sig selv sine søde Hænder og bad Gud Velsigne Dig og lade Dig og mig leve. Den Engel, endog i hans Maade at folde sine Hænder ligner han Præcis dig! .....

Brahesborg d. 28. Martz 1804.

..... Sandelig Du siger mig altfor meget over det simple stykke, som min ømhed for Dig lod mig vove at begynde paa, midt i den fuldeste overbeviisning at min Tegne-Talent just ey siger meget eller egentlig dennes Dyrkning som kun har varet saa kort en tiid. Dog Gud skee Lov dette foraarsager Dig fornøjelse, saa er mit Hiertes glade hensigt opnaaet. Mens hvor piiner det mig ey, at mit øyekast paa Line et Øyeblik forvoldte Dig smerte. Troer Du da mit Hierte hænger fastere ved hende end ved den ømme saa siælegode Carl, som midt i sin barnlige uskyldighed saa bereed gjør endog de ham allertungeste offre for min skyld. Ney, gode Mand, sikkerlig ey, mens hvorledes vilde Du leede mine øyne til at see paa begge Børnene paa engang i den stilling de der er i. Jeg ønskede endog mit øye skulde heftes paa Dig tillige, men da din og Lines stilling ey var i ens høyde, saa kunde dette ey heller lykkes. Carl ligger der for at bekrandse pladen for sin Elskede Fader. Det var mig endog imod den skulde hænge ned over min arm, thi jeg vilde ey have noget af bekrandningen, mens med Line paa mit skiød kunde den ey vel faae anden direction. Man paastaaer her, at jeg maler smukke ansigter, og at det er min skyld børnene seer godt ud. — Nu til Adels Patentet, det er kommen. Derpaa staaer ey, at *Michael Sundt* var andet end Oberst af Infanteriet og General-quartermester med Certificationen i Norge, det maae altsaa være en anden Du sidst skrev om, som var hvid Ridder, General-Lieutenant og Chef for Ingenieur-Corpsen. Patentet er først udstædet 1733. Vilde Du nu nøyagtig skrive mig tillige hvad din Fader var, og atter hvad hans Fader var, om det er denne Michael eller hvordan det hænger sammen,<sup>10</sup> da dette skal nøyagtig indgives til denne Probst Ahlefeldt. ....

Angaaende den Hvidkilde-Tour, da maae den ey for den Eye-gode Tante skee før d. 14. eller 16. april, da hun ey før vil give slip paa mig. Den Søde Tante holder saa inderlig af mig og mine glutter. Carl er da immer hendes Favorit, mens jeg troer Oncle holder vel saa meget af Line; hun er saa insinuant ved dem hun

<sup>10</sup> *Mikael Sundt*, Familiens Stamfader, f. 1679, den omtalte General-quartermester, blev ophøjet i Adelsstanden ved Patent af 28. Nov. 1733. D. 1753. Han var Chr. Ulrik Sundts Bedstefader. Om Faderen se Indledningen.

kan lide, saa forekommende uden at vente det mindste paa Gien-gield og er særdeles lidt barnagtig for sin alder og saa opmærksom paa enhver ting; naar man sender hende hen at hente noget, hun skal saa nøye see efter til hun finder det, og da kommer hun springende og syngende, da la dada, da la dada! .....

Jeg læste sidst et Brev fra Clausen til sin Søster Line i Ørsted, hvori han skrev: G[eneral] A[djutant] Bülow er nu et og alt hos K. P. Hvad han vil, dette skeer; har man ham paa sin side i sin sag, da faaer den vist et lykkelig udfald. Har man ham imod sig, da kan man frygte det modsatte; er man blot saa lykkelig at han vil være Neutral i en sag, saa kan det endda godt skee. Held Staten dette øyeblik, at denne Mand har et meget ædelt Hierte! — Jeg vilde gierne for hans lykke, om denne dom var grundet, thi der truer dage i livet hvor den ædleste bliver miskiendt, og dette er knusende for uprøvede Skuldre. — Denne efterretning er da for Dig ene, brænd brevet at det ey sees af nogen.

Gud skee Lov tiiden gaaer Dig godt, min bedste Ven. Faaer Du kuns ey for megen smag paa pebersvend-Livet! Ney, Dine børn vil nok lære Dig andet.

Assens d. 8. April 1804.

..... Min gode Fader faaer da imorgen sin afskeed med 600 Rd. Pension, og Toldinspecteur *Haste*, den store Poet<sup>11</sup> bliver ansat i hans sted her. Fader er glad at kunde ende sine øvrige dage i roe, dog dette gjør et slags Indtryk paa ham. Det forekommer ham vel som den, der allerede bestiller de tilkommende fiælle til sin Liigkiste. Min gode Moder er ogsaa glad ved denne roe, hun har kuns en eneste sorg, det er den, hvor den gode omhyggelige Rique<sup>12</sup> skal blive af, naar hun engang er død, dette koster hende mange Taarer. Gud aabner vist en vey for denne Pige, hvis ædle ømme Hierte for sine gamle Forældre har deres rige velsignelse over sig.

Dine Handsker er bestilt, jeg har leet over din Idee, at det just skulde være 3 Par. Du er stedse Elsker af ulige No., jeg derimod af lige. Jeg erindrer hiemme Soldaterne faaer immer 5, 7, 9 eller 11 prygl. Du vilde sidst have 3 par Sokker sendende, som sagt immer ulige. Hvor trøster jeg mig, at dette i hensyn til en kone ogsaa er gieldende hos dig, thi No. 1 er ogsaa ulige, mens maaskee dit ulige No. skal betyde .....<sup>13</sup>! Dog de profane øyne

<sup>11</sup> *Peter Horrebow Haste* (1765—1831) havde indtil da levet som Litterat i Kbhvn., var Gæst i indflydelsesrige Huse, som han glædede med sine Husflidspoesier. Han døde i Svendborg som Toldinspektør og Justitsraad.

<sup>12</sup> Ved Faderens snart efterflg. Død fandt Louises Moder og svagelige Søster *Frederikke* Optagelse i det Sundtske Hjem i Kastellet.

<sup>13</sup> Her er indsat et Frimurer-Tegn for Treenigheden.

tapper jo i mørke, og hvo tør trænge ind i Helligdommens hemmeligheder uden de indviede!

Min bedste Dreng er en Ertz Democrat, thi han siger det er en *slem Konge*, som saa længe byder hans Fader at leve fra ham. ....

Brahesborg 15. April 1804.

..... Hvor lykkelig gjør din Forsikring mig, at jeg er den bedste, uundværlige Kone! Christian, Du veed Du er min evig Elskede Mand! Du veed hvor fast, hvor inderlig mit Hierte har været Dig offret fra den time jeg paa mit saa kiære Als blev din. Vore gode Børn er det kiære Baand, der saa uopløselig slutter os til hinanden, og deres uskyldige Hierters Reenhed helliger dette Baand tiefold meere. Velsign Du da Gud, at Du er Fader til disse Engler! De er saa inderlig gode, har et saa lys begreb, saa de, om de lever, lover mange fremtids glæder. ....

K. P. reyser i enden af Mai til Holsteen, som Du vel veed, med Princessen, exercerer der troupperne og tager derfra til Nørre-Jyllands Regimenter, exercerer disse, og gaaer da fra Fladstrand til Norge paa Skibet »Neptunus«, som i den anledning bliver istandsadt. Min stakkels broder [Generaladj. Bülow] er vel ey glad til denne Søetour, eller til Skilsmissen fra sin Kone. Dog er det baade behagelig og ligeledes pligt at K. P. engang iblandt lader sig see for de norske Folk; har denne tour blodt ey hensyn til krigen at man maaskee skulle frygte for Engelsk overfald i Norge.<sup>14</sup>

Dette er det sidste brev jeg skriver Dig fra Brahesborg, da jeg tænker næste Løverdags d. 21. April at reyse til Hvidkilde. Gud være lovet denne tiid af vinteren er nu gaaet. Jeg haaber Hvidkildes munterhed og glæde skal hielpe at glemme indtrykket af denne. ....

Hvidk. 24. April 1804.

..... Tak for din godhed at sende mig et Signet. Dette glæder mig umaadelig, min Moder endnu tie gange meere. Hun sagde mig: Jeg er Wahrhaftig dog saa glad, at Du engang faaer dit eget Vaaben, det holder jeg ret af Sundt for. Jeg har bedet Rique sende mig det strax ved dets ankomst, jeg længes ret efter at see det. ....

Onkel sagde dagen før jeg reyste til Grevinde Wedel, som spurgte ham om han godt kunde finde sig i Børnetummelen nu paa sin alder — »Ja jeg veed selv ey hvordan, mens jeg har saa

<sup>14</sup> Denne projekterede Rejse blev opgivet. — Den i Brevene flere Gange nævnte Grevinde Louise Wedell-Wedellsborg, f. Klingenberg (1755—1833), g. 1779 m. Ludvig Wedell-Wedellsborg, Amtmand, havde sit Hjem paa Billeskou.

Gud ey merket de Børn var her. Det er mig ordentlig forunderlig, naar Louise er borte med Monsieur Carl Büntel (thi saaledes kalder han stedse Carl); sidst han var de Dage i Assens var her veed Gud som i et Nonnekloster!« For ham som ei gjør mange flauser, er dette meget sagt. Unægtelig har de viist mig magesløs ømhed og Godhed dette Aar; mens en ting er denne, at discourserne ey er stedse saa luttret for enkelte Eeder og Flauheder som de burde være i Børns nærværelse, og at dette er svært at frie børnenes ører fra indtrykket af disse. Det er kuns imellem os sagt. Man kan jo ey kræve andre huuse skal omdanne deres skikke for ens egen skyld; derfor er det unægtelig sandhed at børn er ingensteds bedre end hjemme.

Hvidk. 8. Mai [1804].

Ney tak Du Gud, Line ey har dine øyne. Du ville vist ey elske disse i din Kone! Hvor kan du ønske dem i din datters ansigt? Beed vor Herre for hendes tilkommende Mands Roe at hun maae være fri for dine øyne! Thi disse toe ville gjøre ham tuusinde Spectakler, om jeg saa prækede hende Evangelium fra morgen til aften. De gjør galt nok hvor de sidder, langt meere kom de paa et Fruentimmer. Jeg sagde Ericke dit ønske i denne anledning. Hun slog begge armene ud, sagde med den største alvorlighed: Ney for Guds skyld ey disse paa Line! Han har toe Canaille øyne. I Liv og Død — lad hende dog ey faae dem. — Du seer hvad den dydigste Pige endog læser i dem. Tænk Dig hvor den slemme Adam maae staae der tydelig — Gud veed hvor jeg turde vove at tage Dig? Alt mit mod stod paa sin høyeste spidse den gang for siden at lide Skibbrud! .....

Gud, min søde Mand, kunde Du dog føele, hvor ofte jeg ønsker Dig nærværende her paa dette Sted, hvor naturen har været saa ødsel med sine velgiørende gaver, hvor hver sted er opfordring til nye Skønheders beundring. O! give Himlen Du gik her ved min side og nød ved alt dette oplivende tiefold fryd i dine børns ynde! Vi nyder ret landet her, kan gaa ud naar vi lyster i det grønne og i den sunde luft. Mit helbred er meget bedret sig her, mit bryst, som syntes at være saa angreben i min sygdom og endnu da jeg kom her, feyler nu ey synderlig meere, nogen benaueelse og tungthed i hovedet har jeg af og til, mens mindre hyppig. Den meere munterhed, meere unge menneskers omgang og især Eriques inderlige ømme fortrolige Venskab, alt dette opliver min slemme forstemning i forening med luftens nydelse. Med glæde seer jeg at de franske Troupper formindsker sig daglig i Hannover. Jeg haaber min broders engang i vinter givne glimt gaar i opfyldelse, til efteraaret at favne Dig igien, kiære Elskede Mand. ....

Du lader som Du frankerer dine Breve, mens NB. det bliver



dog kuns til Haderslev. De koster mig altsaa 6 sk. ligefult. Du er fefig, jeg troede den gamle Adam var af Dig, mens ney langt-fra!

Hvidk. om aftenen kl. 12 21. Mai 1804.

Ved min Elskede Eriques Dødsleye skriver jeg disse faae Linier. Himlen skiænker mit Bæger fuldt af Bitterhed dette Aar! Den samme Haand som saarer mig vil trøste mig. Ved slig en Engels Dødsseng lærer man taalmodighed. Vær roelig for mig Du Kiere! Mit Hierte er knuset, mens stille hengivenhed er ald min bestræbelse. I mine toe Elskede Børns Arme føeler jeg det store Kald mig er paalagt og henter mod i de jern tunge sorger som hviler og saa forunderlig kiæder sig om mig dette Aar. Den maaskee om nogle Timer evig lyksalige Ericke slumrer allerede en slags søvn, som er Søster til Døden, med roelig himmelsk smiil gaaer hun ind i den Evighed som hendes reene Siæl saa vel er bereed til! De dage jeg har tilbragt siden sidst jeg skrev Dig vil jeg ey male Dig! I dette øyeblik kaldte hun mig hen ved sengen for at bede mig helse Dig saa inderlig fra hende, takke Dig for de fromme ønsker Du gjør for hendes Vel. Sige Dig hun bad mig saa tidt at spare mig for din skyld, og at hun velsignede mig for min ømhed hver minut af sit Liv. Du kan ey tænke den roe, den stille salige hengivenhed hun bærer den hastige overgang fra de lyksalige 4 uger hun havde sit helbred til dettes forliis. Hun er et uerstattelig tab for sine Venner! .....<sup>15</sup>

Hvidk. 19. Juny [1804].

O Gud, Elskede Mand! Du vil jeg skal være roelig, jeg skal være glad! Og Munter! Kan Du kræve det sidste efter alt hvad der møder, Mand! Bedste kiere Mand, ville Du ære din Louises Hierte om det kunde forstaae at bære med hastig overgaaende sorg en saa dyb Kummer! Turde Du da lide paa min føelelse for Dig? Ney Christian! Den Godes Død maae hylde med Veemodsfulde Taarer af skiønnende Mennesker — og ingen forstaaer dette bedre end Du. Jeg har ogsaa seet Dig lide ved Venners store Tab. Jeg veed Du kan føele, og da vil Du ey med grund kunde sige, at der vil komme en Dag hvor jeg vil bebreyde mig min egen sorg. Maaskee jeg lider med mere mod end Du troer. Jeg andseer lidelsen som hielp til at hærde mod kommende smerter, jeg bærer dem som tildeelt fra den Gud der vil at torne skal groe paa min Vintervey. Hans Villie ærer jeg, og midt i den dybeste Kummer

<sup>15</sup> De flg. Breve handler om Ericha Lehns fremskridende Sygdom og fortæller om hendes Bortgang (sandsynligvis foranlediget ved Mavekræft) 15. Juni.

har jeg føelt at hans mægtige Haand styrkede mig over ald forventning. Du kiender mig jo, Christian! og veed at jeg virkelig har Siælestyrke. Lad det beroelige Dig! Mine Børn skal ey lide derved, deres dannelse skal ey af mig faae nogen forkeert sving. Jeg skal stræbe saa meget det staaer til mig at danne deres føeelse for det Gode, mens vist ey at overspænde deres Ømhed. Er Du saa roelig? Død for ald glæde er jeg ey og bliver jeg ey; at der er Epoquer i Livet hvor denne maae sove, er jo ustridig; maaskee for stærk Vold for at vaagne den var ogsaa skadelig. Saa megen Liid maae Du sætte til min fornøft, min ømme Mand, at jeg jo ogsaa hviler ved dens forskrifter. Meget glad har jeg jo aldrig været, gode Mand; ogsaa vil Du maaskee ved at see mig igien finde mig koldere for smaae sorger, da jeg er hærdet i større. — »Du formaaer intet meere over Louises Hierte!« — O Gud hvor smertelig en beskyldning! Er den fortient — har din Kone ey stedse flyet med Glæde til hvad Du har vildet? Jo, det har jeg og vil jeg til evig giøre! Kuns naar Du vil byde og raade over mit arme Hiertes føeelser, min Velsignede, saa er jeg i knibe. O vee, jeg arme kan det jo ey engang selv; hvor kan jeg saa hvad din ømhed saa gjerne ønsker? Dog jo, Christian, Du formaaer meere over mig end nogen anden selvskabt fornøftslutning. ....

[Brahesborg] 2. Sept. 1804.<sup>16</sup>

44tyve Mennesker, som idag skal omringe os, maatte være for mig hvor de ville, naar jeg i disses sted maatte sidde glad og roelig ved din kiere side, Du med din Pibe see venlig til din Louise, og jeg himmelglad tale med Dig. Jeg ville just have Dig med Piben i Munden, thi ellers har jeg jo ey godt af Dig, men derimod Din Bog, som 10 gange paa dagen giør mig desperat! Ømme Christian, føeler Du den rædsomme tomhed som jeg, siden Du er fra mig, da beklager jeg Dig. Nu er Du da i din gamle Vraae igien, mine tanker følger Dig. Har Du taelt saa meget om mig i torsdags aftes som jeg hikkede til (der efter gammel troe er tegn til Venners minder), saa har jeg været Lystig paa Banen. Ungerne er raske, Carl skriver og læser hver Dag. Igaar kiørte jeg til Assens, Carl spurgte om *Perè étoit dans ce bois qu'il vit la a'Holstein?* Vandet var lavt den Dag, saa man tydelig saa Holsteen. Jeg var nede paa Skibsbroen for at betræde det sted, hvor Du, min Elskede, var gaaet fra Landet og for dog, saavidt mit øye naaede, at see over til dine Egne. ....

<sup>16</sup> Fra Juli og August findes ingen Breve. Major Sundt har været hjemme paa Orlov og besøgt Kone og Børn, der atter er flyttet til Brahesborg.

Brahesborg d. 16. Sept. 1804.

Inderlig tak for dit kiere Brev! Carl staaer ved min side og raaber heel gravitætisk: in die grade Linie! grade! grade! — so sagt Vater. Han bliver ellers ved at skrive meget godt endnu og særdeles finder han stor Behag derved.

Nu har jeg pakket paa bedste Maade. Vi har faaet gryn, meel, Agurker, Asia, Championer, snittebønner herfra, dette sidste er alt Huusholderskens egen Gracial. Kiød faaer vi, saasnart slagter-tiiden kommer. ....

Du meener fugtigheden hiemme vil skade mit Helbred, min Elskede, mens derimod vinder jeg igjen ved at komme under Saxtorfs Cour, thi mit helbred er noget svækket siden den sidste dyst som Du veed. Rysten i knæerne, mathed, Svindel og alt sligt hænger endnu ved mig. Du skal ey frygte for os paa aaben vogn, min bedste Ven, thi Børnene ere jo raske, og jeg er bedst naar jeg er i luften, langt bedre end i huset. Vi har jo over alt i denne tiid den skønneste deel af sommeren, saa mildt og saa deylig Veyr, maatte det blot vedvare. Vore velsignede unger helser den kierligste blandt alle fædre. O, at Du var hos dem og mig! Mens ney, forønskede glæder strøes siælden paa vore veye i Livet. Dog Du har saa ret, gode Mand, haabede vi kuns immer det bedste, da gik dog nogle dage glade med dette, istedenfor vi nu sukker os igiennem Livet og dræber de faae glædes spirer, som dog hist og her groer paa vores bane, især os der eyer toe sande Engler. Blandt alle himlens gaver er ingen lig denne! .....

Brahesborg d. 19. Sept. 1804.

Gud skal dog velsigne Dig, bedste Mand, for det nydelige Sølvtoy, som glæder mig ubeskrivelig. Det er jo allerkiereste. Du har ret, at der feyler noget i den ret fiine Politur, mens det er dog nydelig; Thepotten, Sukkertangen og Fiskeskeen er nysselige. Den sidste ventede jeg mig slet ikke endnu. ... Du skal ey frygte for Contrebanden, thi Haste har leveret mig en følgeseddel med paa det alt, saa der ey voves det mindste. Assens toldstempel er paa denne. ... Den skønne Theebakke er jeg ogsaa himmelglad til. Den trængte vi til. Gud skee lov den Pletterte kande ey blev kiøbt, siden den er saa dyr.

Jeg skal vist holde stræng orden med alt, og det ville smerte mig, om Du virkelig ville troe det modsatte. I Smaating kan jo alle feyle! Naar der i hovedting er orden og realitet, saa kommer det øvrige med; til fuldkommenhedsmaal stræbe vi alle og naae det vel ogsaa.

Nu skal jeg dog fortælle Dig vores discours fra i aftes. Oncle ville skianke mig endnu et glas viin, hvorpaa jeg svarede, at nu

holdt vindrikkningen snart op. Da sagde Tante: Du har uret deri, thi det er Dig vist meget tienlig. — Ja, mens alt for dyrt, anvende slige undværlige ting paa mig selv var jo uforsvarlig. — Ja, svarede Oncle, bie Du kuns til Storms Skipper gaar fra Assens, skal han medbringe Dig et Anker, som Du skal min Sæl drikke til min Erindring. — Dette skal nu nok ligge i Roe til min Herre kommer hjem, saa skal Du nok faae den og drikke den med glæde, siden den intet kostede Dig — ikke sandt, min dyrebare Mand. ....

Odense d. 22. Sept. [1804].

..... Til Cour var jeg da igaar, mens jeg kan sværge Dig ved alt hvad der er hellig, at jeg ey kom Fr: *Moesting* paa 18 skridt nær, da hendes vogn var den sidste, hun ligeleedes ey indfandt sig før det øyeblik vi skulle til bords, da en ny Hofdame skulle antages, en Fr: *Döring*, som her i Odense mødte paa Pletten for første Gang. Efter bordet føg de bort som flyvende Mercurius, da de endnu ville over vandet, mens kom ey om aftenen for Regn og ondt veyr.

Princessen<sup>17</sup> var Charmant, sagde hun beklagede mig saa nyelig at have mistet min Fader,<sup>18</sup> spurgte om mit helbred ey havde lidt derved; var saa venlig, spurgte til Dig, og da jeg svarede Du nyelig havde været nogle faae uger hos mig, sagde hun venlig: O, hvor det glæder mig paa Deres Vegne, det maae være smertelig at leve saa længe fra sin Mand. Hun kom atter 2 à 3 Gange til mig siden, ønskede mig at komme vel hjem med Børnene osv. K. P. kom og hen til mig, da jeg stod nær ved min Broder og sagde mig: Har De nylig havt gode efterretninger fra Deres Mand — er han frisk? Jeg troer De reyser nu tilbage igien, hvorledes lever Deres Børn, er de med hernede osv. — Han fortælte mig Frantz [v. Bülow] var saa søesyg, gav sig i en fidel discours med mig om broders store appetit, at han kunde spiise feede stegte Kartøfler med tyk kold smør paa.

Det er en sandhed, at K. P. store udmerkelse for broder og hvor øyensynlig han immer nærmer sig den Cirkel, hvor Frantz staaer, er en uimodsigelig og paafaldende for alle. K. P. var fortreffelig humeur. Jeg sad ved Broder om middagen, og alles øyne, som ei kiendte mig, gloede Favoritens Nabo.

Broder forekom mig ey aldeles godt humeur. Han bad mig sige Dig, at den ene af dine begieringer var (som Du formodent-

<sup>17</sup> d. v. s. Kronprinsesse Marie.

<sup>18</sup> Captain, Toldinspektør *Chr. F. v. Bülow*s Død indtraf i Sommerens Løb, da Svigersønnen var i Fyen paa Orlov, og omtales derfor ikke i hans Datters Breve.

lig vidste) bevilget angaaende vagtskibet med Søofficeren; den anden, i hvor billig han end fandt den, var den dog ey for mængdens skyld acquieseret. Han ville endnu igien tage den for om det kunde lykkes. Hiemkomst var endnu ubestemt, og ingen kunde sige det. Han sagde der havde jo været en Fandens Spectakel, imens Du var borte, i Tönningen. Det var vel Du kom igien, da Du kunde bedre giøre tingen i orden end dem.

Det var en meget stor Cour, mens ved det han var min Naboe kom jeg til at sidde i det store hiørne. Imorgen reyser jeg til Mullerup.<sup>19</sup> Trøst Dig, her i Odense finder mange din Tøs ligner Dig.

Lev vel, evig er jeg din troe, ømme Kone Louise Bülow — ney *Sundt!* Ja dette hedder jeg i sin gandske fylde!

Mullerup<sup>19</sup> 28. Sept. 1804.

Paa Mullerup begynder jeg dette Brev, som jeg dog ey lader gaae bort før jeg er kommen vel over Beltet med mine elskede Glutter, mens da jeg ey veed hvorledes jeg befinder mig efter min Sø-Cavalcade, saa punger jeg noget af mit syn ud her. Gud veed hvordan det er gaet Dig med din forventede Gracial fra Generalitetet, min er Regnet ned i mit Skiød fra min ædelmodige G.[cheimeraadinde] *Scheel*, som i dag paa den beskeedenste maade, da vi var gandske ene og hun endog lod Carl gaae ind og ringe for at faae ham af veyen, sagde mig: Madame, vous aurés peut-être quelque depense inattendû cet hiver. Oserai je vous prier de recevoir ce peu de ma part pour votre propre argent de poche, mon coeur desirera a jamais, que vous soyés comblés de la plus parfaite Benediction et que tout ce qui porte le moindre nom de chagrin ne vous approche jamais. Famille n'est rien à mes yeux, mais amitié et le nom Sacré, qui me fait agir pour vous ... i det samme gav hun mig indsvøbt 100 Rd. — Dette er en Velklingende lyd for min Gemahls Øre — ikke sandt? Dog vil jeg saamæn have saa meget af disse penge, at jeg kan faae en snor af dine haar forarbeydet, og iligemaade vacancerne renouvelleret — Du forstaaer mig. Kig Dig selv i munden, saa veed Du beskeed og brend saa dette. Du merker da 100 Rd. sætter mig i god Lune. Ligeleedes hvidt atlask til en kakkellovnsskierm til Fru *Scheel*. Vil min Herr Gemahl saa disponere over det øvrige, saa er jeg saa naadig at tillade det, skiøndt gaven er mig, mig foræret! car c'est moi qui vous apporte le bonheur, Monsieur! C'est cet ange tuteur que le bon Dieu vous a envoyé! — Mer-

<sup>19</sup> Mullerupgaard i Svendborg Amt ejedes af Geheimeraadinde *Catr. Elisabeth Skeel*, f. *Cicignon*, (1747—1815), Enke efter Geheimeraad *Fr. Chr. Skeel*. Hun var Louise S. en god Veninde, og denne opholdt sig oftere i hendes Hus i Odense.

ker Du jeg er krøyd idag! Jeg er lyksalig naar jeg kan glæde Dig, dette er Sandhed. ....

Denne Kones Godhed kan intet male. Den gode Tante [Scheel] elsker mig i Liv og Død, hun bad mig idag om en snor af mit Haar. Denne fik jeg meget net snoet og gav hende med en lille fransk Sententz som jeg laae inden i Sedlen. Dette rørte hende til Taarer. Hun spiieste tilig iaften, for jeg skulde faae udsovet inden jeg reyste. Hun har givet mig en madkurv med som betyder noget, ligeledes Hoffmannsdraaber, Campherdraaber etc. Da hun sagde mig Farvel, sagde hun: Troe ingen tager meere Del i Dem og Deres gandske Skiebne end jeg. Gid De og alt hvad Dem tilhører være evig velsignet.

Jeg reyser hiem med en dygtig Koffert med penge og tøy denne gang, over halvottende hundrede Rd. i Børnenes og mine penge foruden saa meget tøy og Sølv tøy. Man har ret i at sige vi staaer os godt. Christian! Vidste Du hvor jeg føeler at vi med hver time kiører en Miil længere fra Dig, Elskede. Kierlighed til Dig, Bøn for din lykke lever og døer med mit Hierte. — D. 30te om aftenen tænker jeg at være hiemme, hvis ey d. 1. Oct. om Formiddagen. Gid vi var vel over Beltet, saa er jeg ret glad at komme til mit hiem og kunde desbedre vaage over mine unger. Hvor faldt det dig ind at jeg skulde have glemmt Carls forskrifter — en saa vigtig ting. Du troer mig godt.

— Corsøer. Vi kom over i det skønneste Veyr i 2¾ [Time]. Ingen synderlig syg, lille Carl lidt, dog ey betydelig. Line sov, sang og spiste heele tiden. Vognen holder for Døren. Gud signe Dig evig Kiere! I Liv, i Døden er jeg din Louise.

29. Sept.

---

Castellet d. 8. Octbr. 1804.

..... Nu vil jeg punctlig besvare dit Brev, naar jeg først har aflagt Dig min varmeste tak for din Godhed, at jeg saaledes selv maae eye og have mine Penge (som sandelig var imod min formodning, da jeg sidst skrev Dig); thi i modsat fald vilde det have faldet mig svært at betale af de 6 Rd. maanedlig, for Blegmanden og en Cofferts fragt samt for Hannibals fragt, som efter nøyeste accord dog overstiger 5 Rd., med fleere udgifter for Reengjørelse her i huset samt endnu 2de Tillæg til Enkekassen, da Contingenter for disse 2 quartaler oversteg 11 Rd. hver, saa Du vel indseer at hverken ødselhed eller at bortsmide penge, ledte min Begiering. Du ønsker at kunde give mig hver skierv; og jeg ønsker veed Gud at jeg ey behøvede 2 sk. til udgift baade til din og min glæde. ....

[Her følger en vidtløftig Discours om det eventuelt ønskelige i at flytte hen i en anden ledigbleven Officersbolig i Castellet].

..... Dette kan jeg ey ret giøre mig begreb om kan convenere nogen af os; mens naar Du vil det og synnes det værner for ald forfængelighed — o ja, saa er jo din Villie min; min forfængelighed koster mig ingen offer. Thi jeg attraaer sant for den evige Gud at leve aldeles stemmende med vore Kaar, og ald hvad der gik udenfor det eller kostede os unyttige Penge er vist aldeles stridende mod mit ønske. Dette er saa hellig sandt som om mit Hierte laae aaben for Dig! Gud veed saa meget som jeg ønsker at opfylde din Villie i alt, saa umueligt vil det være mig selv at bestemme noget angaaende Værelserne. En alvorlig miine i dit ansigt, et utilfreds Blik vilde straffe mig for meget for min Villies opfyldelse. Tag B.'s værelser eller behold dine egne alt som Du lyster. Hvor Du er glad er jeg det med!

Angaaende Carls gymnastiske øvelser da begynder de nu med næste Maanedes begyndelse.<sup>20</sup>

Dagligstuen seer ud som den pleyer. At betrækket har været nede bag uhret kan sees ved slemme sorte søm. Sophapuden er klam, Kold, mens ey saa vaad som den pleyer at være. I Sovekamret er der en stor plet paa betrækket, som immer er fugtig-vaad, hvor papiret kan plukkes af paa den væg ind mod dagligstuen. I Spisekamret var linnedskabet ey synnerlig fugtig, kuns i Skufferne underneden, i Skiden-Cassen ligeledes skrækkelig muggen og fugtig. I det øverste Hiørneskab var alting grøntskimlet. Liqueurerne ere alle istand, der er 12 Fl. ialt. Hvilken tør jeg aabne ifalt *Nelly* engang kom? — Du vil have dit anker Rødviin paa munderingskamret, troer Du det ligger godt der, naar sommeren og heeden kommer?

U. D. [Medio Oct. 1804].

..... *Peymann*<sup>21</sup> har sagt, at hvor vi logerede, skulde vi med sehr vielen vergnügen faae toe Værelser til. Du kan indsee dette er meget behagelig, mens nu maa jeg jo tie som en muus til avancementet kommer ud. Tie selv, for Jesu skyld, thi Du maae troe mange er mod dette, og alle lurer paa udfaldet. Enhver spørger mig, hvad der vel bliver af. Du veed vel, at man just ei løber

<sup>20</sup> Major S., der vilde have sin Søn hærdet, havde indmeldt den kun 5-aarige Dreng i *Franz Nachtegalls* 1799 oprettede gymnastiske Institut for Børn.

<sup>21</sup> Generalmajor *Henrik Ernst Peymann* (1737—1823) var Kastellets Kommandant. I Maj 1807 fik han ved Generalmajor *H. C. Geddes* Sygdom Kommandoen over Kbhvn. og Kronborg. I Anledning af Byens Kapitulation blev han og Oberst *Bielefeldt* sat i Arrest i Kastellet. Overkrigscommissionen dømte dem fra Livet, men Kongen formildede Straffen til Arrest og Afsked.

med mig, saa de faaer alle en lang næse. Jeg troer det om 14 Dage kommer ud. Broder vil sige mig det Postdagen før det afgaaer, at jeg kan skrive Dig det. Den Eyegode, han kom saa himmelglad herud. Dog troe nu intet, jeg tør ey engang skrive det, hvis brevet skulde komme i andre Hænder. Heele Verden raaber paa: der skeer et gyselig avancement ved de lette Troupper! Mens nu ey meere om dette, sæt Dig det jo ey fast i Hovedet, thi mange efterstræbere kan jo forstyrre en Ting. Dog skal Du have godt haab! K. P. havde sidst sagt: Hvor Sundt vil bryste sig — jeg seer ham i Aanden. Han forstaar bedre at Commandere end at lade sig Commandere. ....

D. 23. Octbr. 1804.

..... Mig forekommer det ey som Du i nærværende øyeblik attraaer saameget at naae hvad der dog saalænge rimeligviis har været formaal for vore ønsker. Desværre det er ofte endog med mig selv tilfældet, at hvad der har syntes langt borte har været mig saa inderlig ønskværdig — og derimod har nærmelse af tingen svækket dens Værd. Det er jo meget godt at tænke koldt over alting, desbedre er man Bereed paa hvad der end skeer, og kan modtage Besiddelsen med Kulde, og tabet med Mod!

Avancementet kommer ey ud før Nytaar, da der feyler penge i Cassen til Pensionernes uddeling. At jeg bad Dig ey at glæde Dig i forveyen, min bedste Mand, var en følge af min Ømhed for Dig, der piintes ved tanken, at jeg nu gav Dig glæden, og der jo dog var muelighed i at den blev forandret. Dette indtryk og Dig selv saa aleene overladt frygtede jeg for, og blot af den grund bad jeg Dig ey sætte Dig det i hovedet. Sikkert ey, fordi jeg troede at Du saa meget ville efterhænge glæden. Thi denne og Du er ey saa nær sammenkiædet!

At Du ey vil skrive min broder i denne anledning behøves hos ham vist ingen undskyldning. Han er vel ey saa higen efter hyl- ding, faaer nok af den i alle ender. Og troer jeg til Roes for hans Hierte, at han fremmer Vel hvor han kan, og især paa dette Sted, hvor jeg overbeviisende veed at han glæder sig selv, naar han glæder Dig og mig. Altsaa er dine Linier (hvad grund Du end har derfor, gode Mand) jo meget vel spart her. At det ey som Du siiger skeer for vore grønne øyne er jo end meere Beroeligende. Og nytten er jo den samme. Er tingen end ey saa smigrende for vor Egenkiærlighed, saa er den meere betryggende for Vores samvittigheds roe, og vi høster jo den samme nytte deraf, som om det skeede personlig for os. ....

Angaaende Carls Gymnastiske øvelser da gaaer han der allerede i morgen for 5te gang. Andreas [Tjener] har immer een Reen



Klædedragt og andre strømper og skoe at give ham paa, naar han kommer derhen, da han er beskidt og moradset høyt op paa Beene, da han boer i Aabenraa, som Du vel veed hvor langt er fra Castellet, og det immer i mørk og mulm om aftenen fra 5—7½, før kommer de ey hiem. Naar han kommer derfra, seer han bleg og udhalet ud som han var hængt og gaaer saa strax i sin seng. ....

Vores mad er superbe fra Spiisekvarteret, idag har vi faaet Ærter med kiødboller og prægtige færske pølser med opstuede bønner og gulerødder.

Castellet d. 5. Nov. 1804.

..... Jeg havde idag et Brev fra Frantz til svar paa mit, da jeg havde skreven ham i anledning af avancementets udsættelse; og da de stedse ligger endnu paa Fridricksberg og bliver der denne heele maaned ud, man aldrig veed naar man traf ham alleene, da der jo er sværm af herrer altiid hos ham eller konen i hælene paa ham, saa skriver jeg ham, naar jeg vil ham noget, og her har Du en Copie af hans svar:

»Angaaende din Mand, da kan Du være sikkert overbeviist om at jeg af alle kræfter gjør med Glæde for din, min Elskede Søster, og hans skyld alt for Dem og har ogsaa det bedste Haab. Mange ansøger denne Post ..., mens det har altsammen intet at sige, og Du kan være gandske roelig. Jeg passer paa som en smed for Dig, min Dyrebare Elskede Louise og din Mand. Jeg har saameget at bestille, at jeg aldrig kommer til Byen. Undskyld derfor jeg ey uden eengang har været hos Dig, som var Pligt.« .....

Nu kommer dit kiere Brev. — Gode Mand! hvorfor er din Louise saa ulykkelig i denne tiid ved hver Linie at forstemme Dig, at nage Dig. O store Gud, er dette da min hensigt? O! Christian, da kiender Du lidt det Hierte, der er Dit med den sande, reene troe Æmhed, som da jeg første gang gav Dig det. Veed Du det, Mand! — dit Brev har dybt saaret mig. Dine Bitterheder mod din Kone er ufortient. Med Taarer skriver jeg Dig de ere ufortient. Jeg vil besvare Dig alt stykviis.

Du bebreyder mig, at jeg ey begynder før Posten er kommen. Er det da fordi (som Du saa grusom troer) jeg ey vil skrive Dig længere, eller synes Du ey det er antagelig at man oppebier Breve for des omstændeligere at kunde svare, da der iblandt kan være Materier man længere afhandler end hvad der inden brevenes andkomst er nødvendig. Er dette ey meget ofte skeet os begge uden fra nogen af siderne at blive paataelt? Hvorfor da just nu at tage det fra en synspunkt mit hierte ey har tænkt? For det andet indseer jeg ey (og hvis jeg havde formodet det, saa gid

jeg aldrig møde for Guds Aasyn) at min Bøn om Taushed kunde støde Dig. Forsigtighed er mig bekendt at være din Gave! Mens spørg Dig selv om naær nogen har betroet Dig en Hemmelighed og Du siger din bedste Ven den, om Du da ey føyer desuagtet den indstændigste Bøn om Tavshed dertil. Havde Du ey en ulmende Bitterhed i dit Hierte imod mig, troer jeg ey Du ville hæn-ge ved alle de ting, som fremlyser af dine Breve disse sidste gange. — For det tredie: Beed dem, som giver Dig efterretning om min adfærd, at de taler sandhed, naar det gielder i saa vigtig en sag som imellem Mand og Kone. Idet de gjør en enkelt gang til man-ge, naar de fortæller dig, at jeg gaær ofte ud, er ofte paa Comedie med Frue *Schwarz*,<sup>22</sup> som paa Concert etc. — I disse 1½ Aar har det ey været saa nøye antaget, at vi har skreven alt hvad vi gjor-de eller foretog os. Jeg har ey heller troet, at Du sadte Mis-tillid til min adfærd, fordrede saa nøye Regnskab for den. Himlen skee tak mine fied er reene, og de maae ligge lyse for hans aasyn som skuer alt! Min syssel er i mit huus, syening og arbeydsomhed, mine børns oppasning osv., min Omgang Hegermanns, enkelte Gange *Schwartzes*, hvor jeg paa begge Steder kan have børnene med mig. Eengang hos min broders om aftenen. Jeg har ey troet, at en Concertaftens adspredelse eller Comedie kunde være Dig imod, da Carl de timer er hos *Nachtigal*, og 2 aftener længe efter hin-anden ey kan kaldes (som din efterretning lyder) ofte! Mit hiem er min bedste fornøyelse, og endog de faae gange og yderst faae gange jeg kunde finde svag fornøyelse i at nyde adspredelse offerer jeg med inderlig glæde, naar dette foraarsager Dig vrede mod mig, din vrede der er mit Hiertes nagende gift, og tilig og sildig, naar den end rammer mig, quæler mig. — Ja maaskee dybere end Du troer. Har Du endnu meere imod mig, da lad mig faae det næste gang altsammen. Din tørre Bitterhed er mig grusom. Jeg Elsker Dig for høyt til ey at føele mig meget ulykkelig ved din harme og saa gyselig nedbøyet over alt hvad Du saa ufor-deelagtig og veed Gud saa Langt fra mit Hierte udlegger. Med de heedeste taarer skriver jeg dette Brev over at skulde være saa uheldig at fortørne Dig saa meget mod min Villie og mit vidende, da Du tager alt i den strengeste Forstand. Kiender Du endnu ey din Louise efter 6 aars forløb, gode Christian, har jeg da satt mig i et lys for Dig, at Du strax saa let skal mistyde alle mine handlinger? .....

Du ønsker mig held og Siæle-tilfredshed. Denne Bøn modsiger sig selv ved dit Brevs Indhold. O! altfor godt veed Du, Christian,

---

<sup>22</sup> Sandsynligvis Stabscaptain *A. G. Schwartz'* Hustru, *Christiane f. Hybert*; men mulig ogsaa Instruktør, Skuespiller *Schwartz'* Frue, der har haft let Adgang til Teatret.

at din stemning stemmer min. Ja denne sandhed veed Du af mange tusinde ganges erfaring, og hvor ofte Du har bebreydet mig at jeg derved forstemmede Dig endnu meere; mens uden Gud giver mig et nyt Hierte, vil dette ey kunde blive anderleedes.

..... Børnene omfavner deres kierlige Fader, og jeg beder Dig endnu engang at udslette den Mishag, der saa tydelig lyser frem af dine Breve mod mig disse 2 sidste gange. Min adfærd er som den stedse har været. Derfor fri den fra mistydning. Dyrebare Mand! og jeg skal bede Gud frie Dig fra den smerte dit Brev har opvakt i din evig kierlige Louises Hierte og som mange dage ey vil udslette!

Castellet d. 27. Nov. [1804].

..... Allerede i forrige Brev troer jeg at have bevidnet Dig, min gode ømme Mand, at jeg fandt alle dine grunde meere end gyldige til at attraa 2den Battaillon, og herved vil jeg hellig igien-tage samme. Grunden hvorfor jeg end meere fandt *Haxthausens*<sup>23</sup> værelser ønskværdige var virkelig meest for indretningen nede, da der er et prægtig Kiøkken med en Skorsteen indrettet paa den nye besparelsesfaçon, en skøn Parolstue hvor de ey behøvede at gaae op af Trapperne, en bred Trappe, Gaardrum, Rum til smaae Creatur og da en indelukket gaard til dem, en lille have til børnene at springe om i; Vognremise, Staldrum til 4 Heste, og alt sligt som vi ey finder hos *Böckmanns*,<sup>24</sup> og skal jeg ey nægte at den store Sahl og Gang [rørte] lidt ved min lillebitte Siæl. Mens naar nu dette ey kan gaae, saa bryder jeg mig ey videre derom. Du kiender nok din Louise, min egen Christian, og veed jeg er let fornøyet med hvad jeg i slige ting har, naar bare indkomsterne stiger, det er Hovedsagen. Penge, Penge, dette er sagen, ved disse hefter mit Hierte nu lidt. Dette nægter jeg ey.

Nu om Battaillonens hvad jeg veed. Captain *Grüner*<sup>25</sup> var forleeden hidsendt af min Broder for at sige mig, jeg en af dagene skulde modtage et Brev fra ham med et overmaade moersom indhold. Igaar var Nelly her, mens da Du ey ønskede jeg skulde spørge hende om noget, loed jeg som nichts. Paa eengang sagde hun mig: Nu skal Du vel snart flytte af disse Værelser, og da i *Haxthausens* — ikke sandt? — Ney, svarede jeg, dersom min Mand som han ønsker beholder den Bataillon han staaer ved, saa fæster vi ey *Haxthausens*, thi disse tilkommer 1ste Bat. Hun svarede: Bataillon faaer din Mand, ja min Siæl gjør han saa, mens

<sup>23</sup> Chefen for 1ste Bataillon, Major *Haxthausen*, var kort forinden afgaaet ved Døden.

<sup>24</sup> Den afgaaende Chef for 2den Bataillon Major *Böckmann*.

<sup>25</sup> Stabscaptain *Chr. Fred. Grüner* (1771—1845) boede i Nærheden af Sundts i Elefantstokken i Kastellet.

hvilken veed jeg ey. — Og da var dette endt. Endnu er jeg lige klog og smerter det mig bitterlig, at jeg intet kan sige dig bestemt heri endnu. Dog nu kommer Herskabet ind paa Torsdag og da faaer jeg vel Brev eller hans [Broderens] egen Person strax efter. Hvor gierne vilde jeg glæde Dig, min Elskede Mand, og det end meere med den Bat. Du ønsker. Saa snart jeg veed det, flyver jeg til Pennen og skriver saa glad. ....

Peymann sagde mig nyelig: Nun werden Ihre Gnaden Herrn Gemahl wohl [!] durch al dieses Avanciren; von meinen antheil seien Sie vorsichert! Han giør Cour til mig. Kløer din pande ey?

*Brev fra Generaladjutant Frantz v. Bülow til hans Søster.*

Høyvelbaarne naadige Majorinde,  
Allerhøystærede Frue Søster!

Da jeg ikke kan have den Lykke at fremstille min ringe Person for Eders Aasyn, saa træder disse mine Kragetær i mit Sted for at communicere Eder naadige Frue Søster, at Eders Herre og Mand Høyvelbaarne Hr. Major v. Sundt vil sikkerligen af Høysalig Kong Frederich den 5tes ældste Hr. Søn (paa Sønnesønnens Anmodning) blive udnævnt til Hyrde for den 2den Siællandske lette Faare-Flok, eller Commandeur for den 2den Siællandske Bataillon Let Infanterie, hvilket er afgjort og vist, men vil nok ey blive udfærdiget og kundgjort førend henimod Enden af Aaret efter Verdens Skabelse 5774, eller efter Jesu Christi vor Frelseres første Geburtsdag, 1804. —

Min gode Louise, Du kan gierne underrette Din Mand herom, dog maa han ey tale til nogen derom førend det Kongelige Ordre er ham bekjendtgjort.

Adieu min søde eyegode Louise, nu haaber jeg Du er tilfreds, paa Torsdag kommer jeg Gudskee Lov til Byen, og da haaber jeg vi skal ses lidt tiere end hidtil.

Indtil jeg bliver til Støv er jeg vaagende og sovende

Din troe oprigtig hengivne Broder *Frantz*.

Friederichsberg Slot, d. 27. Novbr. 1804.

Paa Brevets Fod: En anden gang haaber jeg Du vil troe hvad jeg siger uden at jeg behøver at sværge derpaa.

Din oprigtig hengivne Svigerinde  
*E. (Nelly) Bülow.*

Louise!!! Du har ret, at Fruentimre kan man ey troe uden Eder, og tit dog knap endda. F.

Det er Løjn Mand. E.

D. 4. Decbr. 1804.

Er jeg ey en Kone uden Lige? Tree Postdage i Rad Breve fra mig, og det Breve som har noget at betyde. Vidste Du hvor salig jeg er ved at kunne give Dig denne efterretning, da vilde dit Hierte end meere velsigne mig. Ja, Christian, din Louises ømme Kierlighed kiender Du saa vel som jeg, mens siælden taeler jeg om den for ey at kiede Dig med den gamle vel-bevidste Materie, dog pipper den hist og her frem. ....

Denne omtalte *Gløersen*<sup>26</sup> har endnu ey været her. Naar han kommer, skal jeg neye tree Gange saa dybt som ellers. Du veed dette er ey min syge; vel pleyer de fattige at være stærk i reve-rentzer, mens jeg kan ey faae mine knæe herunter. Kort sagt jeg skal nok være artig mod Justitsraad Gløersen. Fik Du saa Gracialet Du bad ham skaffe Dig? Thi *penge!* for disse knikser jeg og gør alting — dog i ære og Respect hvad en dydig Hustrue byder. Kammerherre-titlen som pirrer lidt om dit lille Hierte, rører mig ey, naar de øvrige kaar ey stemmer med samme, thi af en uformuende Kammerherre trækker dog alle paa skuldrene og siger, han vil med og kan ey komme. Bestalningen frit gjør det jo ey alt, søde Mand! Aarlig Rangskat og alle de Vilkaar nogenleedes vedligeholdt som denne stand fører med sig trak meere i Længden end det første. At udgifterne ved nøglen kunde allegueres, som Motif meere, at naae høyere indkomster veed jeg dog efter mit lille maadelige Begreb ey, thi jeg meener, der vilde før svares: hvorfor søgte den mand at komme i en stand, som i hensigt til penge sadt ham tilbage? Dette kunde jo kaldes en selv paatagen Byrde.

Dog tilgiv min Elskede Mand, om jeg her ytrer for meget min meening og bliv ey din Louise vreed for sin ærlighed. En god opdragelse for vore Børn, denne vil med Guds hielp skaffe dem frem. Glæd Dig, de fleeste finder Line ligner Dig ogsaa! Dog ey dine, mens mine deylige, skønne, kloge, taelende, blide fromme Engle-Øyne. Dit under-ansigt, mens mit oventil, altsaa min frie hierne. Hører Du! Ved mig faaer Du alle gode ting: penge, Battaillon, kort al din glands! Hvem veed hvad min Present til Frue *Scheel* kan gjøre? Seer Du, end meere er jeg moder til toe Poder, *qui ne se mouche pas du pied*. Maae jeg bede Battaillons-Commandeuren give mig min behørige ære og ey glemme hvor meget jeg har sveedt for at frembringe denne kiere tidende til Dig. ....

Her er en visit i disse dage, giæt engang hvem! En Person som tilbeder Dig, og den *Eeneste* som jeg vil tillade dig at synde mod

<sup>26</sup> Justitsraad M. J. Gløersen var Bogholder i Krigs-Collegiet og en Ven af Major Sundt.

det siætte Bud med. Nu er Du nysgierrig. Kinderne bliver skarlagensrøde, naar man nævner dit navn, aandedraget kortere — kort var det ey en Klosterfrøken, saa gik det nok galt. Nu veed Du vel nok, at det er Tante Høeg. Du tillod jo, at hun vel maatte komme et par dage her, da vores 4 portioner mad rigelig slaar til, til hende med. Dette kan jeg sværge paa. Saa har Du jo intet derimod. Hun er saa Siæleglad. ....

11. Dec. 1804.

Spøge med Dig kan jeg rigtig aldrig, thi Du tager altid alt hvad jeg siger i den strænge, alvorlige forstand. Hvad jeg siger om breve, om penge, om forfængelighed — jeg meener det sandelig ey som Du optager det. ... At penge just interesserer mig saa meget som Du af min spøgende yttring troer, gjør de vist ey; jordens gaver hænger vist ey saa meget ved mit Hierte. At jeg ønsker mig penge er veed Gud af samme aarsag som Du — for vore Børns Vel og for end meere at see Dig friet fra tanker og ængsteligheder for fremtiden, som saa ofte har givet Dig og mig sørgelige øyeblik; med den fuldeste overbeviisning i mit Hierte, at Gud til sidste minut vil sørge for mig, gaaer jeg ellers for min Person roelig mine kommende dage imøde, vel overtudet at den største deel af min Bane og end meere min ungdom er tilbage-lagt. Leve for maaskee i enkelte Deele at gavne mine søde Børn er mit høyeste Maal. Gud unde mig at opfylde det, saa har jeg roe i min Siæl! .....

Jeg troer nok, gode Mand, at Du siælden gaaer paa Comedie og Concert. Disse fornøvelser har jo ey det mindste moerende for Dig som har nydt saa meget deraf, end meere naar man selv skal betale det. De Penge jeg har anvendt paa Concerter og Comedier siden jeg blev gift, brender ey heller paa min samvittighed, da jeg veed ey at have betalt en eneste. Hvad jeg har seet og hørt har ey kostet penge, ellers havde de vist ey heller moeret mig.

Jeg vil saa inderlig gjerne glæde Dig. Dette er min sødeste, saligste tanke, mens desværre mange gange forfeylet jeg ved det mindste jeg skriver min hensigt. En dyb alvorlighed er immer over Dig, Du Kiere! Alting trækkes hen dertil. Gud give Du sad ved dine børns side.

D. 17. Decbr. 1804.

Gud skee lov jeg nu har faaet Dig saaledes kusket, at Du staaer strax under mit Commando. Ja som sagt i vore dage betyder mændene kuns lidt. Kone for og Kone bag — dette skingrer fra det øverste til det nederste i Huuset. I den gamle kiedsommelige tiid da ordene: Kom Kone strax paa Linien — nu de Mænd saa stygt befale; da dette lød, da vilde jeg ey have været

gift for Meget. *Non — voici mon temps, ou tout se soumet à ma volonté.*

Dog søde Elskede Mand, tag ey dette Sprog for gyldig. Ingen Kone kan før ville være undergiven end jeg, jeg forstoed ey engang Commando, om det og blev mig overdragen. Ney, en lydig underdanig Kone, som det sig hør og bør, har Du i mig, der danser naar min Mand Piber, og i hvor meget min Herr Gemahl spotter over min façon de parler, synnes mig dog den er ey saa gal; jeg holder dog næsen i vejret, naar de andre hænger med Hovedet. ....

Jeg skal dog giemme min gamle *Lindencrones gratulation*,<sup>27</sup> at Du kan see: din Kones yndige tækkelighed, uskyldige vittighed og siældne naturgaver bliver anpriist af min huldrige Venne-Cirkel. *Cela n'est pas peu de chose.*

»De kiender Dig ey, Kone! *Christian Uldrick Sundt* veed ganske anden beskeed, han er det undertvungne Asenindes Føl! Mens et er at være galant, et andet at være Mand.«

Tak, min evig Kiere for dine gode kierlige ønsker, de lønnes Dig tiefold.

Citadellet 22. Dec. 1804.

..... Jeg veed, min ømme Mand, det er Dig umuelig at skrive saa tidt som din læge Kone, der ey har med de høykongelige forretninger at giøre. Før maatte jeg ey taele til Compagni-Chefen, naar han sad ved sit Chartol, nu maae jeg nok knap være i stuen, naar hans Eminence Herr Commandeuren har med sin høye Battaillon, eller for at taele i et aandeligere sprog, naar Hyrden har med sin flok faar at giøre. ....

Jeg var forleeden Dag hos min Broder og skal helse Dig saa meget. (Denne Plet har din Datter giort, thi hun stødte til min Arm.) Jeg var paa Commando-Contoret hos ham. Han har det nu prægtig hos sig og har udenfor sin stue Commando-Contoret, hvor alle Secretairer opholder dem. Indenfor sidder han alleene ved sin store Skriverpult og Skriver. NB. hans egen store stue er atter afdeelt med et Skildrum, hvor han indenfor sidder og skriver, og har det yderste til at modtage mennesker i. Han var gandske alleene, da jeg var der, undtagen konen, som var og er da for det meeste deroppe hos ham. I samme gang som gaaer ind til ham, er døren ind til Kongens Gemak, saa veed Du vel nok, hvor han boer. Han sidder for det meeste hver nat til kl. 12 og skriver. Gid bare denne evige hængen og skriven ey forkorte hans dage, da Du veed hans Bryst desuden ey er stærk. De forretnin-

<sup>27</sup> D. 14. Decbr. havde Louise S. kunnet fejre sin 32te Fødselsdag. Hendes Mand havde i den Anledning sendt hende Sirts til en ny Kjole.

ger han har er utalleg, og dog er der nu 5 Secretairer, som skriver fra morgen til aften. Man taeler om Broder som om en afgang her i byen. *Düssel*<sup>28</sup> sagde mig forleeden aften, at ey i munden, mens ogsaa i Hiertet var han Elsket! Maaske han og er Hofmand og sagde det, fordi han er min broder.<sup>29</sup> — Broder Soutenerer veed Gud i alle øyeblik sin ærlige venskabelige jevne Caracteer. Mand i sit Huus er han paa min Ære, og for hendes luuner firer han ey, mens hun dygtig for ham. Dette er reen Sandhed. Om Halsbaandet fra *Nelly* [Fru v. Bülow] er Guld veed jeg ey. Der er et slags glindsende perler imellem, som ligner floksilke, mens er en Composition. Du indseer jeg ey kunde være bekiendt at spørge hende om det er Guld. Mens jeg skal nok faae det at vide hos en Jøde.

Min sødeste Mand, kiender Du ey din kuldskiære Louise? Veed Du ey, at jeg i en varm stue kan fryse og især i vores Dagligstue, hvor Nordvinden de dage stod saa stærk paa, at vinduerne gni-strede til langt op paa dagen af tyk Is; end meere Du vel veed, at ved Skrivning og sligt stille arbeyde bliver fingrene kolde. ....

---

I 1805 findes kun nogle faa Breve fra Aarets Begyndelse, der handler om Indretning af den ny Bolig og om Børnenes Opdragelse. Saa vender Major Sundt tilbage til Kbhvn., og Hustruens Breve begynder først igen i Januar 1807, da han under de urolige Forhold faar Kommando i Holsten.

---

Kiøbenhavn d. 19. Jan. 1807.

Gud skee Lov for dit søde kiere Brev, som beroeligede mig, at Du frisk og froe var tilbages igjen fra din kiedsommelige Commission. Gid Du nu maa faae det taalelig godt i Ahrensbök. Jeg har i dette øyeblik ret seet paa Landkortet for at gjøre mig rigtig begreb om hvor jeg nu skal finde Dig. Du er jo nu aldeles paa et modsadt hiørne fra før. Du har vist maatte gjøre en 16 miille for at komme derhen. Det glæder mig Du var saa vel antagen i Kiel, min Elskede Mand. I hvor Lidet man hænger ved forfængelighed, saa er det dog behagelig at være vel antagen, især blandt Mennesker, hvis omdømme ey kan være ligegyldig. End meere borgede det Dig vel, at K. P. var tilfreds med Commissionen. ... Alle forstaaer ey at gjøre af sig hvad Du har giort, Velsignede Mand, og de mange feyl Du stedse taeler om, ere til større byrde for Dig end for andre, thi »Du bærer Aaget selv ved din Kamp

<sup>28</sup> Formentlig Oberstlt. af Infanteriet *Arnoldus Dyssel* (1749—1820).

<sup>29</sup> Som Generaladjutant og Chef for Generalstaben var Franz v. Bülow under Frederik VI's Militærregimente en af Landets mest indflydelsesrige Personer.



mod disse«. Lønnes Du end ved Selvtilfredshed, saa er den betaelt med den Vold Du mange gange maae giøre paa Dig selv.

Ney, gode Mand, troe ey jeg har noget imod at Line ligner Dig. Hun er en nydelig, interessant Pige hvis bløde Hierte kan bøyes som vox. Hendes lille fyrige, varme Siæl modtager let indtryk og kan lige saa let dæmpes endnu; mens at hun er dig overmaade liig af indvortes og ligeledes endeel udvortes, er sandhed. Hendes orden, Raskhed til alt, hastige bestemmelse, naar det kommer an paa overvindelse, er dit levende Billede. Endnu har Carl ogsaa af Dig, mens ey dette heftige Væsen som Line. Han er en sød god dreng, fuld af Lærelyst. Du har ret at fasthed er saare nødvendig, den er det for begge Kiøn. ....

Prinzesse *Charlotte* ligger her meget syg af Skarlagensfeber, som grasserer her. Arme *Wique*,<sup>30</sup> som maae være Hofdame saa længe. Det er en grusom gêne. Man siger det er tilbuden 3 at være Hofdame mens de har alle afslaaet det, saa *Wique* maae holde ene. *Wique* roeses saa usiigelig meget af enhver, som lærer hende at kiende. Jeg har brev fra *Louise Wedel*, din *Inclination* som Du gjorde *Cour* til paa *Wedelsborg*. Hun hilser Dig meget.

Kiøb. d. 21. Febr. 1807.

Hvad vil Du bryde Dig om mine smertelige fortællinger? Jeg taeler jo ey derom før det er overstaaen, og ethvert onde som er tilbagelagt er jo kuns en Drøm. End meere ved Du jo, søde *Christian*, at for mig er Spanske fluer jo smaaeting. Jeg havde dem jo i Sommer ½ aar paa gangen — mens langt fra at denne langvarighed gjør mig uvenner med dem. Tværtimod vi bliver intime Venner, og Du veed nok, at *Kant* siger i sin *Philosophie*: man skal immer ved enhver Smerte tænke sig: det ligger kuns i indbildningen og sige sig selv: det er den angemenste følelse — saa bliver dette Blendværk til Natur. — Dog jeg kan ey sige jeg er endnu fuldkommen overtudet om denne Sandhed, end meere da Du veed jeg hverken practiserer *Philosophie* eller er ret Ven af samme. Den har saa megen kulde for min Siæl. Jeg staaer immer og beundrer den, mens den naaer aldrig ret mit Hierte. Jeg har derimod en Sætning som jeg bruger i de fleeste smerter: jeg tænker mig immer et værre onde, saa formildes det nærværende. ...

*Nelly* har ey gjort bassel endnu, mens er paa heldingen, da hun alt adskillige gange har havt smaat ondt, mens gaer dog endnu ud. Du tager feyl i at troe *Madam Rosenqvist* skal forløse

<sup>30</sup> *Wique*, d. e. *Freda Vibeke Wedell-Wedellsborg* (1781—1824) var 1806 Hofdame hos den lunerige Prinsesse *Charlotte*, en Bestilling, hvis Ubehagelighed hendes Ægteskab med den tyve Aar ældre Oberst *Barth. v. Bülow* i 1808 befriede hende for.

hende. Ney, Madame Rosenquist er rigtig nok nu kommen lidt for orde for den ting Du imellem tiltroede hende, at hun drikker. Du har ellers Ret i at Nelly gjør ret i ey at ligge i Kiel, da Frue Høyer fortæller, at hendes Søster som kom derover og nu skal i basselseng i foraaret, gruer dygtig, da den bedste Jordemoder de havde der, er nu sadt i børnehuset — det er en god trøst for de frugtsommelige! .....

U. D. [Marts 1807].

..... Man siger nu her at denne Sommer maae afgjøre alting med krig og fred. Det syenes ej som K. P. endnu tør forlade Kiel. Man ventede ham længe tilbages, mens det lader ey som der er haab endnu. Min broder skriver at være forresten glad og tilfreds baade paa Siæl og Legeme, ved sin siældne Printzes usügelige Godhed. Her i byen gjør man ham til Krigs-Minister, Hof-Chef etc. Saa høyt bliver det nok neppe! Gid han blive til noget godt, naar han engang afkaster de gyldne Lænker. Hans Kone er sandelig meget bedre end hun syenes; især har hun fortienesten at hun Elsker ham til tilbedelse. Hendes opdragelse gjør hende ethvert fuldkommenheds maal sværere, mens fuld af god Villie er hun og har et meget godt Hierte. ....

Det glæder mig at min formodning om de Spanske fluer er ugrundet og at min Christian ingen har havt. Gid jeg maae faae alle de Du skulle have, min Engel. Jeg klakker dem paa hvor det skal være. Dog troe kuns ey Du har et skrog i din Kone! Ney, skiondt hun er *à son declin* og har vel passeret middagslinien,<sup>31</sup> saa er jeg wahrhaftig gandske vakker endnu. *Ma foi, une femme très aimable*, som alle slikker fingrene efter, *qui plait par ses talents et deplait par ses dents!* Du mærker krøyer jeg, som Du stedse har kiendt mig. ....

Inderlig Tak for de tilsendte maanedlige Penge. Jeg længes meget efter Cassen din ømme Godhed har tiltænkt mig. Jeg formoeder nu det er en Sye-Casse. Gud veed om det ikke er ret. Den søde Canaille spender immer min nysgierrighed for dobbelt at glæde.

D. 24. Martz. 1807.

Endelig bragte Posten mig da omsider dine mig kiære Breve, heele to paa engang. Gud skee Lov jeg ved samme er beroeliget, at Du er vel, min bedste Ven. Sikkerlig veed jeg Du ey kan gjøre ved Postens urigtige gang, mens den gaaer rigtig nok galt. Det er godt mine Breve til Dig ey har samme slemme skiæbne, thi naar

<sup>31</sup> Louise S. var kun 35 Aar.

Een skal have ængstelse, vil jeg dog hellere end Du, i hvor Philosophisk min Herr Gemahl end taeler derom. Gud veed jeg er dig meget Skønsom, søde Mand, fordi Du skriver mig saa flittig, og kan meget godt indsee, at din tiid kan være knap nok. Med Postens Skrøbelighed faaer man at have Taalmodighed, og som Du siger alting er underkastet Skrøbelighed i Verden, saa Postens er ey den værste.

Hvad Du i hensigt til børn (og at ønske sig samme) siger, da er det ret godt for de det treffer, naar man med fuld overbeviisning veed det er forsynets Villie man selv maae bestemme antallet. Ingen vinder jo meere i denne sag end Fruentimret, og skulle end det virkelig forholde sig som min gode mand siger: at denne din Raisonnements gaar ind af det ene og ud af det andet øre, saa er der nok ogsaa høyer ledelse i, der ey kunde taale denne grundsætning antaget i det almindelige (da jo Folkemængden vilde lide derved og end meere opdragelsen). Thi formodentlig ville der i de fleste Familier komme Sidegræne fra Papa-Siden, som nok ey ville nyde den beste dannelse. Dog hver handle efter sin overbeviisning, i denne Sag har jo Konen intet at sige. — Siden nu *Mine*<sup>32</sup> ønsker sig saa meget børn, kunde hun jo med Dig maaskee faae dette opfyldt, min Søde mand; da var hun vist færdig om 8te Dage, kiender jeg Dig ret. Er jeg ey god, jeg saaledes giver Dig tilladelse? *Oui ma foi une femme sans pareille dans ce genre.* Dog det er vel ey saa godt at give Dig tilladelse, thi Du tager den kuns altfor gierne. Jeg tænker de smaae graserende brune øyne ere blevne forøgede i Holsteen. Det skal en fornuftig Kone jo ey bryde sig om, ikke sandt min Søde Mand. Det skal man oversee og lade komme an paa Manden hvad han vil giøre. Kan Du see jeg husker dine ord prægtig, skiondt det just ey hænger ved mit Hierte.

Søde Christian, tænkte Du ret paa din Louise din geburtsdag og vidste hvor Varmt mine bønner stedse hvilede over Dig? Mange Gode Bønner har Du over Dig, den halve bye var her og gratulerede mig til din fødselsdag. Moder<sup>33</sup> var saa vel den dag som hun ey længe har været, og hun forærede os en prægtig Krem-Kage til Middag. Dine velsignede unger ere Vel og omfavne Dig kierligst.

Nyt fra byen veed jeg intet uden at *Hegermanns* for eftertiiden vil boe bestandig paa Roelighed, da den gamle *Lindencrone*, min

<sup>32</sup> Louises Søster *Joachimine*, g. m. Kaptajn v. Kronens Reg. *Carl Wilh. Heinen*, boende i Helsingør.

<sup>33</sup> Louises gamle Moder og hendes ugifte Søster *Frederikke* havde faaet overladt to Værelser i det Sundtske Hjem i Kastellet mod et beskedent Bidrag til Hjemmets Økonomi.

Galant, finder sig best paa landet.<sup>34</sup> Maaskee han gjør det, fordi vi kan have smaa *Rendévous* herude paa Strandveyen. Du veed nok jeg holder mest af den aandelige Jagt. Derfor har jeg lov at holde Galaner paa min façon; thi de aandelige børn koster ingen Penge, og Panacherne i Panden har Du gratis.

Paa Hovedvagten har nyelig været en slem Historie med en Captain *Hein*, som havde omklædt Skuespiller *du Pué*<sup>35</sup> som Skildvagt for at narre en Student, der hedder Gonerus, og skulle ved at gaee ham forbie eller Gud veed hvordanne overfalde denne Gonerus, der skal egenlig være et slet menneske. Mens Hein kommer nu siges der at sidde 3 Mennesker Arresteret her i Castellet. Det er da gruesom hvor mennesker kan betee dem saa galt. ....

Endnu et. Hvorfor vil min Elskede Mand at man alleene skal holde sig til de mørke Billeder Indbildningskraften har skabt? Hvorfor just ene minde disse og glemme glædens? — A propos Du skrev sidst, at folk kuns holdt af vores Huus for min gode Siæl og for Soelens Skyld, hvis skygge vi var. Hvorfor vil Du da aldrig tiltroe Dig selv mindste Værd? Duede Du ey, saa var Du ei slig en Engels Mand. Seer Du, jeg er krøy nok.

U. D. [April 1807].

Ney jeg maae sandelig forklare mig nøyere i anledning af den meening i mit sidste brev. Min sødeste Christian har taget galt op eller jeg yttret galt. Jeg ved paa Ære og Samvittighed at have meent den saaleedes, at Du skulde leve for os begge, nemlig for Dig og mig, min Elskede mand, da Du jo nok i den anledning veed mine tanker, som jeg ey vil anføre, da de jo staaer i den Eviiges Haand, og hans Villie er den beste, i hvor broget den end seer ud. Jeg veed paa min ære, at jeg ey har tænkt den gale tanke, som Du troede var min. Ney sandelig troer jeg ey Du vil leve for din Vertinde. End meere kan Du frit tage alt i Spøg hvad jeg skrev. Jaloux er jeg veed Gud end mindre, naar Du er borte, end naar Du er hiemme, hvor en og anden aarsag kunde fremleedet tanken; Du veed vist af erfaring, at jeg ey er i mit Hierte mistænkelig, og at Virkeligheder immer hos mig skal fremvirke mis-

<sup>34</sup> Landstedet »Rolighed« ude ved Kalkbrænderiet. I 1807 boede Familien *Hegermann* endnu paa Hj. af St. Annæ Plads og Norgesgade (det nuv. engelske Gesandtskab). — Lindencrone, der omtales som »gammel«, var i 1807 kun 61 Aar.

<sup>35</sup> Den kendte Operasanger *du Puy* sang faa Uger efter for første Gang »Don Juan« her hjemme. For sin Tapperhed ved Udfaldet i Classens Have blev han Løjtnant i Livjægerkorpset og forlod derfor Teatret. Stabscaptain Magnus Frid. Ad. Hein blev 19. April idømt 6 Maaneders Fængsel af første Klasse i Castellet for »Overtrædelse af sine Pligter som Vagtkommandør ved Hovedvagten«.

tankes stof. Jeg tillægger mig det ey som Roes, mens som Lykke, at ey ulykkelige Erfaringer har bibragt mig Roelighedsforstyrrende Tanker, der ey alleene kunde plage mig selv, mens endog forurette andre. Ney troe mig, gode Mand, jeg troer ey ilde om Dig i mit Hierte, ey heller om din lille vakkre Vertinde. Herimod er jeg hende saa god for hver glæde og fryd hun meddeeler Dig, hver mørk time hun forsøder Dig, da det jo er mit høyeste ønske hver af dine dage skulle forsødes og formildes. ....

At din tand er falden ud, at Du seer gammel ud etc. er jo kuns smaa ting. Veed Gud det udvortes fængsler mig saa Lidet, min lykke henter sin Værd i det Indvortes; naar dette er skjønt og ædelt, saa er det nok for min Siæl. ....

Tak fordi Du atter vil tænke paa Spiseskeer. Du er for god, gjør alt for meget! Du lever vist selv et Hundeliv, Du arme Christian. Moder smager rigtignok lidet paa at laane os sine skeer til daglig; Du veed nok gamle folk er underlig med smaa ting, og hun gider nu gierne seet denne lille klat ligge i sin skuffe, mens jeg skal nok faa nogle dejlige skeer, naar jeg kommer til byen. ....

Dine egne, NB. dine ægte børn leve vel, de søde Engler.

Den Hund Du har foræret Oncle fik forleeden dag 11 grimme Valpe. Hvor de Holsteenske Egne ere frugtbare!

D. 23. Mai 1807.

..... Hvor inderlig glæder det mig, at din Battaillon svarer til den uendelige fliid Du gjør Dig med dem. Jeg veed hvor meget dette bidrager til din tilfredshed, dyrebare Christian, hvor meget det letter Dig det Aag som naturligviis Militairens evige oppasning og offrelse kræver. Gud give jeg ved din Side kunde pleye Dig, naar Du træt og varm kommer hjem; nu kan den arme Louise ey komme med Himbærædike i vand eller koldskaal og alt sligt, og Viske Sveeden af din varme pande. ....

Du hader vel Militairen, Elskede Mand, og kan ogsaa for dens mange ubehagelige tunge Aag hade den, mens jeg tør dog med overbeviisning sige, at forsynet just har ledet dine fied i dette Fag, da det er just netop det, som Du tilfulde baade er voxen og dueilig til. Du kunde vel have bleven det (med dit Hovede) til enhver anden ting, mens din heele Slags Dannelse, din heele Tententz rører sig best i dette fag, der taaler en slags meere overspændt Kraft end ethvert andet, hvor man formedelst Qualision (sic)<sup>36</sup> med fleere mange Gange finder modstand. At Du ey vil have Carl i Militairen kan jeg godt fatte, mens at *Du* er just skabt dertil, har aand for samme og just i din Ærefølelse finder næring for samme, er dog Sandhed. ....

<sup>36</sup> Hun mener antagelig Collision.

Jeg er meere uroelig siden jeg veed Dig til hest, thi Du er saa forfløyen. Jeg kiender Dig nok — som sagt det forbandede Militair skidt, det veed jeg sætter din Aand i bevægelse.

Naar disse kiedsommelige Mariner kommer frem med deres fæle tromle, ærgrer jeg mig daglig. Det er ey min egen Mand med sine tuteruter. Jeg har sadt Dig musik til en nye Marsch, vil Du have den, kan Du faae den, jeg troer den er kiønnere end de andre toe. Var den bare afskreven, det kan jeg ey selv, jeg maae spille den, mens En skriver. Gid den gefalder Dig.

Vores nye dörre ere nu komne, nu faaer vi nye Gang-Vinduer og alle Blyerammerne væk. Taget er nu og repareret, og vores huus er ret net og pæn. Her er saa grønt og skiønt her i Castellet. Gid Efteraaret maatte bringe mig Dig, evig kiere Mand!

D. 10. Juny 1807.

..... Du spørger hvorfor jeg kalder din Vertinde *lille*. Fordi Du engang skrev: min Vakkre lille Vertinde! og desuden er det et fif af mig, thi jeg ville giærne have hende lille. Jeg veed jo nok Du holder mindre af de smaae end af de store Fruentimmer. Dog Du holdt jo dog engang af en *sød Elskværdig Lille! Nulle regle sans exception*. Du maae nok holde af din *store* Vertinde, Du har min gunstige tilladelse, saa er det jo nok. Hels hende meget fra mig og tak hende, fordi hun er saa god imod Dig. Gud give Du maatte beholde dette Qvarteer saa længe Du skal være i Holsteen, siden det er taalelig, hold paa det som en borre! — Nu strunker de dem nok dygtig op til Revuen, mine børn, og sætter det bedste been frem. Gid det maae nu gaae som din Bestræbelse fortienet og lover det, mens det gjør det vist, thi Du vaager jo over dem som en bie, min Engel. ....

Du skal vist faae dine skjorter over, min gode Mand, NB. 3 af hver! Hvor Du er løyerlig med dit 3 tal. Jeg venter endnu immer paa mine 2 Med-Collega, thi Du maae jo ogsaa have 3 Koner, da alle gute dinge sind drey. Derfor kan jeg ey faae uden een Mand, thi alle schlimme dinge sind nur eins. Du skal ey see sagefalden ud, thi Du gaaer saamænd nok an endda! Jeg har ogsaa 3 par nye Sokker til Dig — jeg tør vel ey sende fleere? Jeg kan sende alt dette med Rekruterne, de reyser jo snart.

Dine Søde omfavner Dig kierlig. Troe mig, jeg skal nok carnøfle min tøs, at Faderens forfløyne billede ey skal staae i hende. Til en pige gik det jo slet ikke an, det kan jo enhver begribe — *non les moeurs de sa mère et la beauté de Mr. son père*. Saa er Du vel fornøjet — ikke sandt min lille forfængelige *Christian*?

D. 27. Juny 1807.

..... Hvad Du siger i hensigt til at det var godt jeg ey vid-

ste noget om Politiken, saa har Du ret for saa vidt at den er sort og nedrig og har mange gange knap Politisk, langt mindre Moralsk Rigtig i sig, og desuden er det for Fruentimmer som oftest en slags affecteret Klogskab bestaaende af noget overfladelig Virvar som de knap veed ud eller ind paa, og som de kuns i en ældre Alder holder dem til for at fængsle om mueligt opmærksomhed og prøve sig vigtig, naar de andre Magneter slaaer feyl. Dog var det godt om jeg ey var saa aldeeles tosset i dette fag, thi naar jeg nu hører taele om et Slag, saa veed jeg knap om jeg skal nære haab eller frygt. Om det nærmer godt udfald, eller fiermer samme? Som nu det sidste græsselige Slag ved Königsberg. Hielper det ey endnu? Er Russerne endnu ei kiede af Overmagten? Jeg tænker de ere mætte af Død og Slag, thi vinde gjør dog ingen fra Napoleon. Man siger Kiøbenhavn var bestemt til samlingsplads for at afgjøre fred mellem de fiendtlige magter, mens dette sidste Slag gjør nu udfaldet udecideret indtil Videre. ....

D. 3. July 1807.

Ja vist holder jeg af Dig om Du saa er aldrig saa gammel og Runken! Kiender Du mig ey nok og veed at det unge, skønne, fyrige har intet tiltrækkende for mig? Fornuft, Dannelse, godt Hierte, en øm venlig Siæl — det er ene hvad der har Tillokkende for mig. Det skader ey Du er bleven lidt gammel, saa seer Du ey saa meget paa de andre, og de andre ey saa meget paa Dig. Saa er Du troe, from, venligstemt — kort alt hvad der fordres til din Louises Lykke. Dine Rynker vil aldrig mindske min Kierlighed, thi den har aldrig været bygget paa det udvortes og lidenskabelig, mens roelig og stadig, og saaledes som jeg troer den fordres til virkelig Lykke. Efter mit eget Hiertes overbeviisning ville jeg aldrig have holdt saa meget af Dig som Du var, da Du var 20 Aar, som jeg gjør nu, og naar Du end bliver 60 Aar. Derpaa kan Du forlade Dig, min Sødeste Egen Christian. Poserne under øynene ville jeg nok have væk, thi Du veed nok Du siger, de bærer Præg om synd imod det 6te bud. Er det arvelig, saa er det jo en slem Synd, jeg taaler den ey i mine børn. Derfor lader Vorherre mig nok opdrage dem alleene, thi Du taler ey med ret assurance i den sag, fordi Du ey ret har kundskaben inden. Den maae komme fra den indvortes stemme, og din har jo altid været hees og har ey kundet skraale dit eget Jeg op. Hvad skal man saa gjøre, siger Bibelen: stride den gode strid og fuldende Løbet — deri stikker det. Min søde lille Christian siger nok som det staaer i en tydsk Vise: Nun ich wills ja wehren was ich kann! .....

Tænk dog det gruesomme Spectakel her er i disse Dage med

de Infame Mariner og Holmens Matroser.<sup>37</sup> De slaar hinanden ihjel hvor de møder sig paa gaden. 8 à 10 ere døde. Tingen er kommen over en *Mariner*, som havde kiøbt noget fra en Matros. Dette vilde han betaele denne med falske penge. Nu blev matrosen gal i Hoved; der stimlede flere til, de huggedes og sloges, stormede ind paa Marine-Casernerne, ville bryde ned, huggede, slog med steene som rasende. Endeel af Pøbelen raabte det var lumpen, naar *Lemming*<sup>38</sup> ey strax slap alle Marinerne ud paa dem med bajonetter. Han taelte først længe med dem. De huggede om ham, han slog fra sig saalænge han kunde; tilsidst loed han Marinerne fra Casernerne hugge løs paa dem, mens retirerede sig selv ned i en Speckhøker kielder, hvor det hedder han sad til kl. 1 om natten. Han skal have forseeet sig meget ved dette, være sat fra Commandantskabet her og Peymann overdraget alting. Du kan troe Marinerne her i Castellet løb som vilde rasende Menne-sker med bøsser og Bajonetter paa kryds og paa tværs for at følge deres Kammerater. Her var et myl (sic) saa det vrimlede paa gaden, mens Peymann loed Porten sperre og holdt dem her inde for ey at forøge mængden, som jo var klogt. Nu stod alle med disse Ba-jonetter lige mod Porten, en gyselig Sværm! ... Holmens Vagt har Marinerne reen forhugget. Idag har Borgerne maattet trække paa Vagt selv paa Holmen, da de igaar slog Marine-Vagten ihjel. Garden til Hest var opstillet paa Kongens nye torv for at passe paa. Nu veed Gud hvordan det vil gaee, de falske afskyelige men-nesker. Peymann bragte dem ellers strax i Orden her i Castellet. Det er en grusom stahøj, Du kan troe jeg og børnene kommer ey paa fod paa gaden i denne Knibe. ....

Nu kommer dog med himlens hielp freeden omsider, thi der er vel ey meget meere at tage nu. Denne Stilstand skal jo om mueligt mægle fred, maatte det dog skee!

D. 7. July 1807.

Tak saa inderlig fordi Du midt i din Exerceertid saa sjælden lader mig savne dine mig saa kiere breve, jeg paaskønner det dobbelt, da jeg kan vide hvor meget Du kan have at forrette. Jeg beklager Dig dobbelt, da alt saa meget hviiler paa Dig. Dine Com-

<sup>37</sup> Marinekorpsset, der blev benyttet til Tjeneste paa Flaaden og til Vagt og Arbejde paa Holmen, bestod af hvervede Soldater og havde en elendig Disciplin. Det var indkvarteret i Kronprinsessegades Kaserne, hvorfra de d. 30. Juni 1807 drog ud og angreb deres værste Fjender, Holmens faste Stok i Nyboder, hvor der stod et formeligt blodigt Slag. Om Marinernes Mytteri se iøvrigt Kommandør Paludans Erindringer i Mem. & Breve, Bd. IX, S. 149 ff.

<sup>38</sup> Generalmajor *Jens Zeuthen Lemming* (1744—1825) var Brigadechef i Kbhvn. 1807, men modtog sin Afsked.



pagnie-Chefer er jo alle nogle aflede stympere — min Sødste Mand, om forladelse, paa Chefen har jeg jo intet at sige, han er gandske flink, og er Du skøndt lidt runken og lidt gammel, saa er Du dog min egen bedste Mand, saa er det jo nok.

Jo, jo, de Grønne<sup>39</sup> vil nok staae dem ved Revuen. Der er kun tre, som jeg synes paraderer jammerligt. Det er: den arme Barnikow, Petersen og Brun. De skulle gaae allerbagest, thi beene ere skiæve paa de tre stakler, og de vil just saa gjerne figurere, løfter dem til den ende saa højt, at det synes som de ville vise de vare hiulbeenet, skiævhælet etc. ....

Her er da en himmel-støyt med de Mariner og Matroser. Man siger *Lemming* gaaer af. Der er sadt en Standret, som skal undersøge sagen. Liigkister, telte og stoele staaer alt færdig paa Amager for at skyde de strafskyldige, naar de faaer dem fat. De har slaen paa Officerer som Gemeene. *Sneedorff* kom ridende fra Dyrehaugen, de omringede ham og satte Bajonetterne lige mod ham.<sup>40</sup> Admiral *Vleugel* var der i det hvide baand.<sup>41</sup> Han stilte sig for en mængde Matroser, trak stiernen frem midt paa brystet og sagde: Vil I stikke, saa stik først igiennem denne orden, denne er Eders Konges! Livet er mit! Ved mindet om Kongen veeg de tilbage. Overalt har han og Peymann fremmet den meeste roe.

D. 14. July [1807].

..... Ville Engelland og Sverrig nu bare være roelig. Sverrig har det vel ingen nød med, thi de er da en flue i Napoleons Haand i hvor gjerne de vil brøyse; men Engelland er nok værre. Jeg spurgte Peymann idag i sin Hauge hvad han syntes: Ja die Aussichten sind gut, wenn nichts daschwischen (sic) kommt. Der Friede ist wohl näher wie je, allein bestimmt glaube ich nicht das man sich noch darauf verlassen kann, da muss noch mehr abgemacht werden, ehe wir gantz damit fertig sind, doch ehe diesen Winter kann es ja doch wohl glücken. — Gid de andre ere saa fredelig sindet som jeg, saa skulle de snart blive færdig med deres ting, om de og skulde tabe endeel af deres Ret. Mens Politiken og min Siæl ere nu evig uforsonlige Fiender, som Du nok veed. Vi forstaaer os ey, derfor harmonerer vi ey. Ville den bare give os fred, saa ville jeg reyse den en ærestøtte for dens *Nu* og glemme deres fortids sorte Handlinger! Nu vil vi dog haabe det bed-

<sup>39</sup> 2den Bataillon lette Infanteri var nu bleven organiseret som »Jydske Skarpskyttekorps«.

<sup>40</sup> Kommandørkaptajn *Hans Chr. Sneedorff* (1759—1824), Chef for Søkadetakademiet.

<sup>41</sup> Den norskfødte Kontreadmiral *I. P. Wleugel* (1736—1826) var 1801 bleven hvid Ridder og 1804 Medlem af Admiralitetet. Da han 1807 ledsagede Chr. VII til Koldinghus, var han ikke aktiv under Bombardementet.

ste, saa er da den tiid runden, maaskee udfaldet kroner vort haab. Husker Du jeg i Vinter skrev Dig det hedte sig, denne Sommer ville afgjøre meget. Maaskee dette kan dog blive sandt efter denne Spaadom.

Ja Du har ret: de Grønne ere gandske anderleedes ordentlige Mennesker end disse røde Herrer. Du skulle bare have seet hvor de løb som rasende om her. Det morede mig ret hvor Peymann med et par ord fik dem kudsket. Gud, hvor her har været en larm og støy i byen. Rytterne rider nu og patruillerer hver aften for at holde orden i alle Gader. Nu er alting roelig igien. Saadan støy var her aldrig, da mine lette Troupper vare hiemme, disse gode ordentlige Mennesker. Der er en anden Aand i dem, de ere ogsaa mine — derfor kan det ey være Raps og Pagasch. ....

Har Du ey seet Louise Wedel? Wique skrev mig hun kom til Plöen i disse Dage. Jeg erindrer nok Du var lidt forliebt i hende paa Wedelsborg. Det maae Du nok være, det tillader jeg Dig, thi hun gjør din smag ære, hun er en sød nydelig Kone som jeg holder inderlig af.

D. 1. Aug. 1807.

..... Her taeles om Havnene skal blokeres, de Franske skal fordre det. Det var slemt nok, thi saa har vi Engelland paa Nakken. Man siger Bernadotte er ventendes til Kiel i disse Dage for at gjøre aftaele med K. P.; herom veed jeg ey. Det sagde Grüner, som idag var her. Han sagde, naar de nu fik ende paa denne Cantonnement og de alle kom hjem, saa kunde de og vente at blive hiemme til Evighed, thi saa blev alting sat paa den fred, at det kunde vare, naar det blev ordnet. Han troede dog, at alting jevnede sig. Mens Du veed han er *mysterieux* og en dygtig Hofmand. »De min naadige Frue, veed formodentlig alting bedre end alle andre, thi Deres Broder er den første som ved alt; toe andre Mennesker kunde ei gjøre hvad han gjør etc. Hans Conduite og hans Hierte ville findes ved faae.« Jeg svarede: Formodentlig har min broder klogskab nok til at vide, at denne Dom gielder kuns til en Tiid, og menneskekundskab nok til at være overtudet, at endog den meget fuldkomne bringer sielden meere med sig fra Hoffets glimrende trin end et Roeligt Hierte. — Han sagde, at saaledes som K. P. havde forefunden din Bat. ifior, kunde han vidne ved den helligste Eed, at der ey existerede bedre i heele Armeen — som de folk exercerede, det var som en Lynild! Han føyede til, at slig en overbeviisning fra K. P. stedse var held, da naar man var ret kiendt, var virksom, saa var det megen tryghed for Ens Bane. — Jeg tog det meeste af dette for hvad det var. Dog troer jeg veed Gud K. P. er Dig god; han kan jo ey heller andet, thi

Du porterer Dig jo for Tienesten; saa staaer Du og paa en reen fod Gud skee lov. Har vi kuns saa faae samlende Glæder, saa kan der da heller intet møde som Du jo seer med egne øyne. Du gjør jo alting, de andre er jo aflex allesammen, som er Gud og heele verden bekiendt. Min gode, saa kiere Christian, man maae jo inderlig agte Dig for din Virksomhed.

D. 9. August 1807.

Hvor Du er hônet at Du endog midt i dine kongelige forretninger paa dine Reyser skriver din Louise. Det glæder mig over alle udtryk. Du kan ogsaa see med hvor pæne nette Bogstaver jeg skriver Dig idag for at belønne Dig, skøndt I kiere Mænd behøver jo ingen Løn, fordi I hylder det Elskværdigste Vorherre har skabt — Fruentimret! Mandfolk burde før reyses støtter, naar de ey hyldede Fruentimmer, thi det var Tegn de da vare reene Ætheriske Væsener. Dog jeg veed nok Du vil svare: vi vare ilde tient dermed paa alle Sider! Thi Du tænker nok vi Fruentimmer vil dog saa gjerne Mænd skal gjøre af os, men husk hvad Tante Guldencrone siger om det aandelige Venskab! Det morede Dig jo stedse saa meget. ....

Tak Du velsignede Mand for din store godhed at ville anskaffe os det skønne Porcelain, mens til Vores Pung kan dette nok ey blive, da det vil jo koste glubsk og vi jo vel ey i vore smaae stuer kan give saa store Sælskaber, hvor saa brillant Porcelain kommer frem. Ja vel sandt at det søde Sølv tøy inviterer til meere lignende, mens dette kostbare med Blomster! Dog det er jo din Godhed som jeg naturlig maae overlade alt med taknemmeligt Hierte. Her er en optegnelse fra Porcelain-Fabriken, det med naturlige Blomster er det som ligner efter vore Kopper. Min Søde Mand seer nok snart General-Titelen i vente, siden vi skal saadanne Equiperes. Jeg paaskønner din siældne Godhed for Huusets Vel, Elskede Christian, enten Du kiøber det eller ey. Det veed Gud og Du veed det med.

D. 16. Aug. 1807.

..... Du veed da den Engelske flode omringer heele Siælland. 16 Rang-Skibe, 12 brigger, 60 tyve fregatter, 352 Transport-skibe foruden Brandere, Kanoneerbaade og Smaa Skibe, saa at de har en anseelig forsamling som er os tiltænkt. Heele Beltet ligger fuld af dem ogsaa, saa overfarten er besværlig, og af den grund maatte vores Gode K: P: Hovedkuls Reyse herfra igien for ey at blive fangen i sit eget Land. Hans Adjudanter som kom bag efter, blev anholdt, mens da de forsikkrede ey at have K: P: med ombord og fik den strikte ordre at de skulle gaae til Nyborg, sva-

rede de meget bestemt: ja det kunde de let gjøre, da man i Siæland havde Officerer nok! Et par Artillerie-Officerer har de ogsaa optaget, men siden ladet passere. Himlen skee tak, at Posterne gang ey er bleven standset. Det kan end mindre skee nu, fordi Kongen, K: P: og Stats-Raadet er borte, thi saa skal der jo Conferens med disse. — De Engelskes Fordring siger man er Cronborg, Kiøbenhavn, Nyborg, Glückstadt og Tønningen. K: P: har svaret, dette fik de ey uden med magt. Den Engelske minister er reyst igaar efter at have taelt 1½ time med Bernstorf uden at blive Eenig. Dog har ingen Bataille været endnu og man har haab, da det trækker sig saa lenge, at det vil jevne sig. ....

Vær Du roelig for mig og dine Børn, min Engel, min Gode Velsignede Mand! Det styrker mig og mit mod, at Du er langt fra byen og faren. Vi foruretter ingen Kat, langt mindre mennesker, saa værner himlen om den uskyldige. Denne følelse er saa stærk, saa inderlig i min Siæl, saa Du kan være roelig at din Louise har godt mod. Jeg har brugt alle muelige optænkelige forsigtigheds Regler med indpakning og giemning af alting hvad der er vigtig, Papirer, Penge, Sølv, Pretiosa etc. Og skulle her komme (som man dog ey troer) Bataille, saa tager jeg med mine Søde Engler op til Frue *Normann*,<sup>42</sup> da man siger den ende af byen er tryk og sikker for alt mueligt. Gamle Mutter faaer jeg nok ey med, da hun er ulykkelig ved Tanken at skulle flyttes fra sit Sted og fra sit Natskrin. Hun sagde mig idag, at hun gik fra sin forstand ved den Tanke, at de havde taget Kongen fra byen. Han er paa Colding Slot, mens skal have grædt gyselig, da de midt om natten toeg ham af hans sødeste Søvn bort. Her er folk ved godt mod og troer alting skal gaae godt. Peymann er den lille Konge i Dannemark nu og alle befalninger, alle Rapporter uddeeles udenfor din Gemahlindes Vinduer hver dag! — Tænk Dig deres græselige fremgangsmaade: idag blev En fra den Engelske flode ført her til Castellet, som havde Hænderne sluttet med Jern og Jernlænker til foden. Denne var i nat afsendt fra Floden for at stikke ild paa Cronborg. Da han der kom til Skildvagten og denne anholdt ham, trak han en lang Kniv frem og vilde myrde Skildvagten. Mens denne fangede Personen, og nu sidder han her i Castellet og bliver vel myrdet.

Du kan troe alle muelige anstalter er i en fart gjort her til forsvar. *Peymann*, *Bielefeldt* og *Steen Bille* er Overherrer. Min broder loed os bede at komme til sig paa Commando-Contoiret, mens da vi kom, vrimlede der af mennesker og Stierne Herr.

---

<sup>42</sup> Formentlig Justitsraad *A. N. Normanns* Frue, boende paa Hj. af Strandstræde og St. Annæ Plads, det Kvarter, som faktisk led mindst under Bombardementet.

Han favnede mig inderlig i sine Arme, var rørt til Taarer, sagde: Bliv her og lad mig see Dig — meere kan jeg ey! — Han ilede til sine Papirer, Sveden trillede ned af ham. 4 nætters Søvnløshed gjorde ham udmattet. Der kom bud fra K: P:, han omfavnede os endnu engang, sagde: føel dog med mig alt hvad jeg savner ved de Lænker jeg gaaer i, og beed Gud med mig om en anden vey, thi denne nægter mig ald Livets Lykkenydelse, Venner, Slægt, Alt. — Han løb i en fart, lovede at komme igjen, mens kom ey, og tænk Dig den Sorg, da jeg hørte han anden morgen over hals og hoved var reyst.

De Engelske forlangte Kronprinsens endelige beslutning, og for ey at blive indsluttet henvende [5: henviste] han dem til Bernstorff til videre mellemhandling og jog afsted. Det var gyseligt for alle som føelte sig saa glade og modige ved hans ankomst. Mens han opslug paa alle Gadernes hjørner en lille Seddel, som jeg skal afskrive Dig.

Gud, Elskede Mand, vidste Du hvor sød tanken er mig i dit kiere Brev idag, at Du føeler din held forøget i at nye [5: nyde] mig — i sammenligning med andre.

D. 29. Aug. 1807.

Stedse i den uvished om mine Breve træffe Dig eller ey afsender jeg Dig idag disse Linier med den forsikkring, at jeg med dine Engle-Børn lever i god forvaring indespærret bag Krigens store Skueplads. Du kan troe følelsen at vide saa mange uskyldige offret for saa uretfærdig en aarsag er qvælende for din Louises Hierte. Mine Tanker ere Dig evig nær. Min ømme kierlighed Dig helliget, og min varme bøn og Velsignelse over Dig. Beed godt for os alle og troe med tillid at en evig godhed vaager og værner over de Uskyldige. ... Hvem troede for faae uger siden at vort kiere haab at samles skulde saaleedes forandres. Om Politiken kan jeg intet skrive, da det er os forbudt, vi udsættes for brevenes aabning. I Søndags var et Søeslag, hvor vi dog ey tabte synderlig;<sup>43</sup> de kastede os bomberne om Ørene, men Himmelen bevarede os fra skade. Hver dag er Landkrig uden Portene. Dog siger de alle at vores Fæstning kan staae sig. Folket er ivrige og varme for Sagen, da fremgangsmaaden maae revolttere enhver Tænkende. Jeg skriver Dig kun kort, fordi dette maaskee aldrig kommer i dine Hænder. Du kan troe vi maae betale vor føde, da alle Levnedsmidler stiger. Dine søde unger ere kiække som deres Moder. Du kiender mig jo nok og veed jeg er bravest i faren, saa tænker jeg paa alting for alvor. Alting er sperret hos os, vi hører fra

<sup>43</sup> En af de mange Kanonbaadstræfninger i Svanemøllebugten, som fandt Sted i Dagene før Bombardementet.

ingen og ingen kan nærme sig os.<sup>44</sup> Himlen give vi vel havde denne Dyst overstaaen. Lev vel Du kiere Velsignede Mand!

Kiøbenhavn d. 26. Septbr. 1807.

Dette er det femte Brev jeg i 8te Dage skriver Dig.<sup>45</sup> Døm saa om Du gjør mig ret i at troe jeg forsømmer Dig. Jeg har under heele Rædselstiden skreven med alle de leyligheder og Poster, som kuns har været muelig og føeler til mit inderste Hierte den uylkelige skiæbne, at ingen af dem skal komme Dig i hænde. Gid jeg selv kunde flyve over bierge og sperrede vand og sige Dig alt hvad mit ømme kierlige Hierte føeler. Hvor kan min Christians Siæl fatte den nagende Tanke, at din Louise ey holder af Dig! Er det muelig paa en Tiid, hvor alle andre hindringer ligger saa lys for Dig at optage en aarsag som piiner begge vore Hierter uden at have mindste grund. Din Louises varme inderlige bestræbelse for din Lykkes fremme, for dine Dages fremtidige Held skal nok borge Dig om Du gjør mit ret eller uret. Gode, gode Christian, maatte jeg kunde forsøde Dig Livet saa meget som jeg ville, maatte jeg kunde med kierlighed og omhyggelighed forsøde og formilde Dig de mange bittre Dage vor fælles savn har foraarsaget os. Du vil nok kunde see paa alle mine Træk at jeg har føelt det som min gode Mand. Mit Helbred er svækket, mens mit Hierte Dig elskende og evig hengiven.

Du veed altsaa ey heller at vores gode gamle, ædle Moder hviler siden i Mandags i hendes stille, fredelige grav, efter at have udholdt Bombardements-Rædslerne og tvende Bomber indstyrtet ved hendes seng,<sup>46</sup> som efter faae Dage betoeg hende aldeeles sin forstand. Vi levede de skrækkeligste Rædselsdage med hende. Mig angreb det saa jeg blev syg, da hun var rasende afsindig. Denne Dyst oven paa alle de øvrige skrækkescener var næsten for meget for mit Hierte, dog den bittre skiæbne kom fra Hans Haand, der vil styre for hver af mine Fied, der saa mægtig skaanede mig og mine Elskede midt i de rædsomste Krigsluer. Du har dog vel nu omsider faaet mine Breve! Give dog Himlen Du nu maatte

<sup>44</sup> Castellets Porte var lukkede.

<sup>45</sup> Af de forudgaaende Breve er kun et Kort fra 21. Sept. bevaret, hvori Louise kort fortæller om sin gamle Moders Død. De er saaledes næppe fremkommen til Manden.

<sup>46</sup> Den gamle Fru Bülow og hendes Datter Rikke havde søgt Tilflugt fra Castellet hos Fru *Antoinette Uldall*, Enken efter Højesteretsadvokat *Peter Uldall*, i Dr. Tværgade, medens *Louise Sundt* og hendes anden Søster *Mine Heinen*, der under et Besøg fra Helsingør var bleven indesluttet i Byen, fandt Tilhold hos Baron *Ferd. Wedell Jarlsberg*, til Ilden brød ud i dennes Hus i Amaliegade. Derefter søgte hun *Ly* hos Hegermanns i Bredgade, men Bomberne slog ogsaa ned her, hvorefter hun med Børnene flygtede ud paa Amager.

blive i Roe i Lolland, indtil Du bare faaer dette Brev i dine egne Hænder. Om 3 à 4 uger maaskee fremlyser os en klarere himmel. Hvor sødt et haab — tør din Louise hvile ved denne Tanke? Min Siæl har døyet saa meget af smerte og sorte forventninger, af ulykke og skrækkescener, saa der er intet formildende haab som ret hænger ved mig. O Gud, vidste Du dog ret alt hvad mit Hierte har udholdt; den evige uvished vi endnu lever i trækker sløer over enhver blid følelse. Tak din Fader i himmelen som bevarede dine Elskede under 3 Dages gloende Kugler og Bomber, som krydsede uden ophør over vore Hoveder. Livet reddede vi, mens alle vore Ting leed under 4 Timers flyvende Transport under aaben himmel i øsende vande og det græsseligste himmelveyr. Jeg lader nu alt reparere saa vidt jeg kan, for at kunde have alt istand, om vores bedre skiæbne nærmer sig. Castellet er gandske i de Engelskes værge, alle Kanoner vendt mod byen. Ingen kommer ind uden pas. Der ligger Soldater i vore nette Storstuer, de har vaskerhuus i vor store kiøkken, og Hestestald i adskillige af værelserne nede, saa der bliver net til vi engang faaer det. De slaaer døre, hyller og alt i stykker og brænder. Alle vore klædeskabe som vi ey kunde faae ud (uden at slaae vinduer ud som ey maatte skee, da det blev os kuns bekiendtgiort faae timer i forveyen) har de formodentlig brændt — kort sagt hvad vi og alle har liidt og lider ved dette er over alle udtryk. De Riigeste Familier er tiggefærdig.

Alle er misfornøyet, og hvad der er end tungere, efter at have døyet alt hvad nævnes kan under Rædsel og tiefold Død, efter de fleeste private har offret for det heele, er harme, mismodighed og fortrædenhed malet paa alle. Ingen finder der er giort nok, de ville før have byen og mennesker i een Steenhob, end hvad der er skeet. Du kan troe, Kiøbenhavn er en mørk Plet.

Fra *Hegermanns* skal jeg inderlig hilse Dig. De har liidt gruesom ved denne ulykke. Bomberne slog ned her i byen og sønder slog Huuset en heel Deel, fleere gange. »Roelighed« som de iaar havde anvendt saa mange penge paa og ladet heel nye indrette, er forskudt græsselig. Alle Betrækkene skaarne af, Lofterne forslagene. Betrækkene syes sække af. Kammerherrens søde Rosentræes Chatol slaaen itu og kogt mad ved, alt ruineret. Hvad hver især har døyet kan man ey faae afmalet i fleere uger. — Du har formodentlig nu faaet mine breve og seet min rædsomme flugt paa Amager. Paa den vilde mark aaleene med mine Engler. O den inderlige bøn fra en saa synderknuset Moder trængte igiennem himlene, og Gud forbarmede sig over mig! Jeg har lært i disse rædsomheders timer ey at ønske mig fleere Børn. O Gud. Christian, hvor tidt kaldte din Louises Hierte paa Dig i de gruesomme Dage! Jeg tænkte mig Dig med heede Taarer, tænkte mig

din stilling, om Du vidste os uskyldige saa ulykkelig sperret og omringet af fiendtlige Rædselsvaaben.

Vi lever her i *Julianes*<sup>47</sup> gaard i toe værelser ind til gaarden, ret net, alle de andre er tilpakket og under reparation, mens vi har nok i disse toe smaae kamre.

Om 3 uger gaer de væk med flaaden — der arbejdes glubsk. Vi veed forresten intet, da ingen Poster kommer.

Kiøb. 4. Octbr. 1807.

..... Vores Huus hiemme er i en jammerlig tilstand. Gud veed naar det igien skal blive beboelig. Skorsteen, kjøkkenbord, Vask, den store Skiden-Casse og Linnedskab, som ey kunde komme ud uden at slaae Vinduer ud, som ey maatte skee, da den heele flytning skulde skee i 3 timer i øsende vande, alt dette har de slaalen itu og taget væk med adskilligt meere, hængt skabe op i vor Dagligstue og slaalen hul paa betrækket samt smurt dette og alle stuer i een morads. Overalt har de ruineret. Der Logerer 6 Officerer i vore værelser. 6 Soldater i hver af de øverste og nederste Stuer, med Kiellinger og sligt — Gud veed hvad sygdom det pak bringer os i huuset. Hver 3die Dag kommer nye Garnison derind. Hos Barnikows og Knorrs<sup>48</sup> har de ruineret alle muelige ting, da vel ingen har flyttet for dem — alle havde nok i deres egen deel og fik endeel ruineret, da den ene rendte og kjørte den anden overende. Mange maatte slenge deres tøy paa Esplanaden, indtil de kunde faae det videre Transporteret, da ingen kunde faae vogne i ulykkens tiid. Alle vogne vare ansagte til at kjøre saarede, brandlidte. Vores ulykke kan ingen giøre sig billede om som ey saae den.

Det meeste af vores tøy er gaeen op i limning og endeel forstødt og elendig. Dog er Chatol, Claveer, Speile, Kobberstykker, malerier, glas, thee-tøy, lakeret tøy, blomsterkurv, Sølv-tøy, syet linned i god forvaring; dit Skriverbord har liidt i Karnischen, forresten kom det dog med megen møye ud, i hvor stort og vanskelig det er at transportere. — Har Du faaet det ene brev hvori jeg skrev dig om den store mængde af alt vores nye usyede Sirtzer, Lærreder og Linned som var bortkommen ved Ildebranden paa Rosengaarden, hvor alle troede hver Ting saa sikker? De havde endog fra Fried:berg transporteret Ting derhen i forvaring, en stor mængde Familier. Men da Frue Kirketaarn faldt, tændte det uventende en stor deel af byen og Rosengaarden med sin dybe

<sup>47</sup> Hendes Veninde, *Juliane Benzon*, havde 1805 ægtet den ovennævnte Baron Ferd. Wedell Jarlsberg, og det er altsaa i den molesterede Ejendom i Amaliegade, hun foreløbig finder Husly.

<sup>48</sup> Kompagnichefer i 2. Sjæll. Bat. lette Infanteri havde Bolig i Castellet.



Kielder med. Imens de kiørte hiem med mit Sølv og syede linned samt 2 Kofferter med alt mit tøy under den rædsomste bombardement med livet i hænderne (og strax ufortøvet kiørte hen igjen efter ovenanførte), var det borte.<sup>49</sup> Dog er heraf siden tilveyebragt af mit Tøy 84 Al. fiin Lærred. Det øvrige er ey kommen endnu; naar det ey er brendt, skal det dog maaskee komme tilveye, da en af tyvene er funden. — De fleeste private Familier har liidt rædsom tab. En Professor *Hornemann*<sup>50</sup> havde 3 vakke Døttre, der laae i dybe kielderer, blev alle tre truffen af bomber. En læderet i hiernen, en i hoften, og den 3die paa 13 Aar blev saaret saa farlig paa ankelen, at de efter 14 dages smerte maatte sætte hende heele Foden af. Faderen mistede alt hvad han eyede ved bomber og ilden, flyttede ud paa Castrup mølle, og 2 Dage efter bombardementet slog en frygtelig torden ned i møllen og brendte den og alt hvad han endnu havde levnet. Slig en Skiæbne i sammenligning med sin egen lærer, at man endnu maae takke skaberen. Indvaanernes gruesomme tilstand ved denne morderhaand er meere end hvad der kunde tænkes af Krigens Haand. Var de [5: Engelskmændene] bare herfra! Dog er alle vis paa det skeer snart. Byen vrimler af Engelske, en 35000 i tallet. — Peymann har mistet 50 favne brende han ey kunde faae ud af sit huus i den fart. Han havde ellers forud flyttet alt vigtigt og troede immer (som skeede) Castellet i megen fare. Bomberne regnede og derned før alle andre steder, da det laae lige for Östre Batterie.

D. 11. Octbr. 1807.

Meget nøye har jeg overlagt din yttring om Tantes tilbud at komme til Brahesborg i Vinter; skiøndt den koster den ubeskriveligste strid for min Siæl at kunne maaskee have den ulykke ved denne reyse at vide Dig i Vinter engang komme hiem og da ey være nærværende og modtage Dig i min Elskende barm, saa maae jeg dog vel følge hvad der betryger vore velsignede Børn for enhver mødende uheld, som i alle henseender truer Siælland. Enhver reyser herfra som kan reyse, da man frygter mangel ved Hungers nød og alle tilførelsers Sperring, da Havne under stræng forbud blokeres og man jo troer denne ulykkelige sag skal vedvare den heele vinter, om endog Skibene gaaer bort, som endnu er uvis. Kiød, Smør, Brende og alle muelige ting savnes her i byen. 14 Rdl. en favn brende, 20 à 24 Rdl. en fierding Smør; usle smaa Huusbager-brød, da ingen Camis-brød kan erholdes.

<sup>49</sup> Brevet er vedlagt udførlig Specification over alle Udgifter ved Transporterne.

<sup>50</sup> Den teologiske Professor *Claus Friis Hornemann*, boende i St. Kannikestræde. Han mistede bl. a. hele sit Bibliotek ved Bombardementet.

Castellet ruineret, ingen tilførsel her siden August Maaned, og altsaa ey engang Sted at sætte vor brende, tøv eller slige ting, da jeg ingen hiem har. Overalt hersker et uigennemtrængelig mørke over den heele bye. Alle er forsagt; da man ey forstaaer sig paa enden og frygter Trouppers indkvartering her, saa har jeg da i Himlens betryggende vold besluttet at tage til Fyen (ifald jeg kan faae pas) næste Tirsdag d. 13de, da Hegermann raader mig ey at oppebie Capitulationens ende, efterdi ingen veed de Love som da paalægges.

Elskede Mand, naar skal salig Fred dog engang igien lyse paa vor bane, at man i stille Roe kan nyde huuslig Lykke? .....

Jeg tager nu først til Frue Scheel og siden til Brasborg. Maa-skee denne tour kan bringe lidt Vahre igien. Ald vores tøy er flyttet idag til Hegermanns. De har lovet at passe Dig i alle henseender om Du skulle komme, min Engel. Gud lade Dig dog komme til Fred, om det skulle skee. ....

Odense d. 28. Octbr. 1807.

..... De fortælle mig alle her saa meget om Dig,<sup>51</sup> du var saa kiæk, saa venlig, saa modig, tænkte saa ømt paa din Louise, paa dine børn, taelte saa rask til dine Folk, saa Frue Scheel siger det hialp bedre end heele Bispens Tael. Du er bleven feed og seer 10 aar yngre ud end sidst Du var her. Der kan man dog see, det er din lille Louise, som gjør Dig maver. O gode, gode Christian, vidste og kunde jeg dog bare tænke mig hvor Du var. Ney nu er det reen ulykkelig siden jeg veed Dig i Siælland, hvor saa meget kan møde Dig. Ak havde jeg dog et brev fra Dig, Du Engle Christian! Nu skal din arme Louise tabe sig i egne og andres slutninger. Disse kan jeg ey engang nævne, Du kan jo begribe alle aarsager.

Odense d. 8. Nov. 1807.

Skiondt jeg ey veed hvor dette brev skal træffe Dig, da min broder skrev mig Du blev forlagt nu paa et gandske andet Sted, saa lader jeg det dog vandre til Ewalds Hovedkvarter for der at finde Dig. ... Gid Du kunde føle hvor din Louise er Dig nærværende. Det er tungt, Elskende Siæle ey skal giensidig vide de nærme sig hinanden uden den heele Materielle Person skal slæbe med for at sige det. Naar skal vi engang igien kunde nyde hiine

---

<sup>51</sup> Major Sundt havde paa Overfarten fra Lolland passeret Odense paa Vej til Kerteminde, hvor han var designeret til at føre en Hjælpeexpedition til Sjælland, hvilken Plan dog blev afblæst. Han kom i den flg. Tid til at ligge i General Ewalds Hovedkvarter forskellige Steder paa Sjælland. Længst i Usserød ved Hørsholm.

roelige lykkelige Afteners salige samtale, min Christian? ... Ingen kan eller bør forlange at reyse, sagde min Broder. Saa der er jo heller ingen haab for denne Vinter at samles, mens naar man har døyet Bombardementets Rædsler, er jo enhver anden Himmelen mild der laaner Lye mod Krigs-Skuepladsens Rædsler. Gud veed hvor Kiøbenhavns indvaanere skal kunde leve denne Vinter, dersom ald tilførsel forbydes ved Kapere? ... Her er saa gode tiider i Fyen, saa det er en underlig overgang fra Kiøbenhavns rasende priser.

Jeg saae K: P: et øyeblik hos Frantz, han sagde, det var jo ret inderlig fatalt, at Du og jeg havde saaledes krydset med hinanden. Det gjorde ham ondt, men i Krigstiider kunde det ey være andet, sagde han. Han var blot 5 minutter derinde, taelte blot med Frantz sagte og gik igien. Tante *Rantzau* kom herud til Odense den ene Aften for at see Frantz. Hun var rørt til taarer ved at see mig igien, ingen ord kunde male hvad hun havde udstaaet ved at vide mig i faren i Kiøbenhavn. Vi begiver os nu til vores Vinterquarter Brahesborg, den gode kiere Frue Scheel har villet holde paa os saalænge.

Politik veed Du jeg kan ey skrive, der er Baand paa alting, kuns Hiertet er frit. Det Elsker Dig — det maae hele verden vide.

[Brahesborg] 18. Nov. 1807.

..... Du skriver i et af dine breve, at Du har dromt jeg var Dig utroe. Christian har glemst ald overbeviisning om sin kone, naar han kan troe alt sligt eller dromme det. Desuden har man nok at trækkes med een Canaille i Livet, saa man er glad man ey skal have fleere; end meere naar Du faaer mig at see igien, skal Du nok see, Du hverken vaagen eller drømmende faaer sligt i Hovedet. 36 Aar gammel! mager som en skygge! og virkelig meget svag vil sige Dig jeg seer bedre ud til en anden reyse. Toe gode Søde Børn voxer Dig op, disse skal være din alderdoms Glæde, naar deres Moder gaaer til fred. Jeg er saa gyselig svindel idag og føeler stedse smerte i den høyre side af mit Hoved ved at skrive.

Her fortælles idag alskens nyt; at Napoleon har Planer vi skulle falde ind i Sverrig er sandhed, thi dette vink gav han jo til *Lindholm*<sup>52</sup> med tilføyning, at han ville nærmere tænke paa den Sag; den skulle skee paa Isen i Vinter. Nu brevene ey bliver aabnet, kan jeg jo skrive Dig dette, som jeg ey før turde, da

<sup>52</sup> Generallieutenant *Hans Lindholm* (1757—1821), senere Kontreadmiral havde været udsendt til Paris for at forhandle med den franske Regering om Danmarks Stilling.

naar Planen blev røbet, var jo alt fordærvet; mens nu maaskee alt jevner sig, dersom England har rebellion.<sup>53</sup> .....

I et af dine sidste breve skriver Du om din lille Vertinde, der var saa liderlig. Mig synes Du ellers før roste hende som saa god og vakker. Saa duer hun jo kuns lidt, og hun var Dig jo god, det er nok. Vi spinder nu hver dag og ligeledes alt til Dig til Soker, som Du nu vel trænger til, saa og til Lærred og blaadt tøy til børnene. Jeg skrev en ansøgning til Bispen før jeg reyste, om at faae Line i Printzsesse Charlottes Stipendium. Jeg skriver frisk til Herrerne, mens Du gør hvad Du vil med Damerne. *Moi je parle mais tu agis, M'sr.* Du har nok gjort nette Ting i Holsteen, dog jeg er jo gammel og styg! Min Herr Gemahl, som alle siger, smuk, feed, ung, rask og fefig. Smukkere end nogensinde siger Frue Scheel. Hvor jeg maac ryste! Mens Du har nu en fornuftig kone, der tænker ret over Tingenes gang og lader den steen ligge man ey kan reyse. *C'est juste ma femme! N'est ce pas, Msr.?* Lev nu vel, min Elskede Ven.

D. 20. Nov. 1807.

Sidste Post forvoldte mig en fordoblet smerte. Dit kiere brev fyldt med lutter Bitterhed! Det synes som om Christian har tabt ald tillid til sin kone. Er denne tabt, saa er jo min Lykke rokket; i denne hviler for en stor deel min Held, den betryggede mine fied og gav mig den Overbeviisning, at mit Hierte og min adfærd aldrig kunde faae falsk skin i Christians øyne, end mindre lide ved stykviis efterretning af andre. O, Christian, naar din Louise engang igien hviler ved dit Bryst, da skal jeg tolke Dig bedre end ved denne usle Pen og disse heede Taarer, at din kones Hierte hviler reen, øm og skyldfrie i din Haand, som stedse jeg er saa nedbøyet over disse dages kummer, saa jeg heller slet ikke skrev idag. Maaskee dette gruesomme Aars mangehaande lidelser endnu ey er udtømmet, gid det da maatte udtømme min kraft, før jeg udtømmer det!

Hermed følger optegnelse paa alle dine Penges udgift og behold.<sup>54</sup> ... Det smerter mig Du antager alt dette for mangel af Fortroelighed. En Dommer her overfor maae bedømme Kilden. Gud veed ingen kone kan ryste meere ved at taele sin mand om Pengesager end jeg. ... Den tillid jeg har troet min Elskede mand har havt til mig, og jeg sandelig til Dig! har gjort, at jeg ey har skreven dig uden om hvad jeg troede der kunde interessere Dig

<sup>53</sup> Sigter til et Rygte om, at der var udbrudt Revolution i England med Kongens Abdikation og Prinsen af Wales som hans Efterfølger.

<sup>54</sup> Nu følger en flere Sider lang Imødegaaelse af hendes Husbonds Kritik over Pengenes Forvaltning og Bebrejdelse for svigtende Fortrolighed.

og ey om uvedkommende ting, da jeg troede Du var vis paa din Louise ey handlede uden ifølge min og din Værd. Vi har jo aldrig skreven hinanden hver dags handling; end mindre kan jeg veed Gud nu efter 4 aars forløb erindre den. ....

Billeskou 5. Dec. 1807.<sup>55</sup>

Dette Brev skriver jeg Dig fra Billeskou, hvor *Louise Wedel* har hentet mig her med mine børn, og hvor jeg reyser hiem fra imorgen.

..... Tak gode kiere Mand, fordi Du vil give mig en nye Chenille. Jeg syede den graae Klædes-Frak, som Du har givet mig for en 5 aar siden, om til en frak eller chenille; mens dette tøy er naturlig noget knap og kort. Dog kan den nok gaa an og er mig temmelig varm. Efter min moder fik jeg en gammel sort atlaskes Pels, som jeg har oppustet og forlænget med garnering, saa alt dette kan nok gaae an. Mens vil min Elskede Mand nu anvende Pengene derpaa, saa takker jeg Dig jo inderlig; mens bliver Du saa ey vred jeg tilføyer en begiering, som er den om Du ville lade den sye i Kiøbenhavn, thi her forsnitter de den, saa den kommer til at sidde saa snavs. Dersom den maatte giøres efter Mines maal, dog lidet længere i nederdeel og noget snevrere over bryst og Ryk, thi jeg er meget tyndere; mens det siger da intet den er Viid. Dog nu staaer det alt til Dig, min Christian, om Du maaskee finder den graae jeg har god nok, til den engang blev opslidt. Hvad jeg har imod den er, at den er saa lys i Couleuren; mens heel er den. ....

Billeskou d. 30. Decbr. 1807.

Jeg drømte inat at vi var hiemme i vores lille Boelig, at Du gav din Louise venlig din Haand og sagde mig Du var saa glad som Du ey længe havde været. Dette billede var mig saa levende, at jeg syntes det var virkelighed, og da jeg vaagnede, var jeg inderlig rørt over min Drøm. Saaledes lever glade Erindringer og Virkeligheden i vore Siæle, og naar det gode endog er forsvunden, beholde vi dog hiine forenet med haabet at lignende kan komme igien. Dog jeg tør ey begynde at holde en heel Prædiken, i hvormegget jeg mange gange er oplagt dertil, da Frue *Hegermann* skrev mig min Geburtsdag og sagde mig iblandt andet, at Du og hun haver tælt sammen om mine breve og Du havde sagt, jeg kunde godt *male op*. Du taeler nok om mig som om en anden Fusker, der kludrer noget hen. Din Krabat! skal Du ey taele i

<sup>55</sup> Louise S. var fra Brahesborg nogle Dage i Besøg hos sin Veninde *Louise Wedell* paa Billeskou, Hovedgaard under Grevskabet Wedellsborg.

et ziirlig Sprog, naar Du nævner din høye Gemahlinde? Dog denne synd skal være Dig tilgiven med alle de andre, saa naadig vil jeg være. Hun paalagde mig tillige meget meere at Revse Dig for, naar Du kommer igien under min Commando, mens mit Tugtens Riis gelder ey meget; dog vil jeg til den Tiid gjøre hvad jeg kan.

Til det nye Aar tilbeedes Dig, gode ømme Christian, himlens bedste Velsignelse. ... Skal Du hele Vinteren blive boende i den Landsbye?<sup>56</sup> Arme gode Mand! Gud skee Lov Du er hos gode Folk. Du treffer dog immer saa taalelig vel, hvor Du kommer an, min bedste Ven. ...

Du veed ey hvor her er Plage for at faae Papir. Vi maae lade komme Papir fra Odense, da der intet er i Assens.

U. D. [Marts 1808].

Dit brevs begyndelse borgede mig strax om at Du ey var vel tilmode og at noget ubehagelig var mødt Dig. Jeg kiender saa godt din heele Siæl, saa jeg ved hver brevs begyndelse immer veed i hvad stemning Du har været ved Skrivningen.

De stakkels lette troupper, der nu har faaet Reysaus og bleven til Skarpskytter. Du har jo nu tre Battailloner under Dig. Skal det altid blive saa, eller er det kuns nu i krigstiden? Jeg tænkte ellers naar Commandoen forøgedes, saa steg Gagen, mens dette er vel ey Tilfældet? Overalt det er en underlighed at tænke sig ind i fremttiden uden at kunde bestemt vide, hvor man skal flye hen om nogentiid. Saa forvirret har vores stilling jo aldrig været før, Gud veed dog alleene hvad ende alt dette skal tage. Dette Aar vil da oplære meget som endnu kuns er formodninger. Arme Dannemark, der saa roelig hvilede stille og fredelig som en lille Klar skye paa den heele klode, er nu indflettet i lutter Krigsuroeligheder, Krigsforventninger og alskens Plager. ... Kongen er jo nu død.<sup>57</sup> Der vaagner en nye Plage med Bestallingens nye løsen; kan man ey faae K: P: til at give os den gratis, det gjør han dog vel nok, thi ellers begynder jo her et nyt onde. Avancerer folk nu ey, saa veed jeg ey naar det skal skee, dog jeg forstaaer mig ey paa sligt. ... Det er tungt, at vi formodentlig maae tage afskeed med vores lille kiere Castell, dette vores første aaringers stille glade Boe. Hvo veed om vi ey endnu skal boe i Skaane? Der vil vist skee en gandske artig forandring overhovedet. I denne Printz af Ponte Corvo stikker nok om kort tiid en gandske anden større Person. Dog dette er kuns min formodning, den er kanskee gal. Han er nu formodentlig ankommen til Kiøbenhavn. Han har gefaldet me-

<sup>56</sup> Major Sundt havde Vinterkvarter i Usserød, kort fra Hørsholm, hvor General Ewalds Hovedkvarter var stationeret.

<sup>57</sup> Christian VII døde i Rendsborg 13. Marts 1808.

get her i Fyen. ved sin forekommende Høflighed mod alle. Her er ellers en gyselig Spectakel ved deres Durchmarsch. De kan ey faae saa meget at leve af som de behøver, og naar de ey kan faae det, saa slaacer de dem frem. Der holdes egentlig rigtig nok paa Justitz imellem dem. Der er bleven 2 skudt i disse dage, fordi de havde været grove imod Bønderne paa Egnen. 20 sidder i Odense, som det ogsaa hedder skal erquebuseres for Røyhed og uorden skyld. Der er nu givet ordre at de skal gjøre holt i 3 dage, grunden vides ey. Nogle troe det er fordi de Spandske troupper først skal hentes og føres over (?); andre troe derimod der er opstand i Sverrig, og at dette gjør ophold i deres videre Marsch. Gud veed Aarsagen, ubehagelig er det imidlertid, da de er færdig at opsluge heele Fyens fødevahre, saa meget maae der requireres baade til hvad der er og hvad der skal komme. Igaar nat kom der ordre, at kl. 4 om morgenen skulde der kiøres Provision af Dyr, Kalkuner, Brød NB. Sigte-Brød og meere til dem fra Brahesborg. Dette har Oncle nu lovet 2 gange endnu. Det gaaer ud over alle med den Krig. Der skal komme 50000 mand i alt, hvoriblandt er Spandske, Franske og Hollandske troupper. Her siges, at 6000 af vore troupper skal med, Gud veed hvad der er sandt. ....

Jeg lider saa usigelig af tandpine og smerte i det halve Hoved idag, saa jeg maae slutte. ....

Dette er det sidst opbevarede Brev fra Louise Sundt til hendes Mand.